

ੴ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਅਰਦਾਸ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ
ਬਾਬਤ
ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and amateur scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library, but it is just a first step on a long road.

In order to continue conserving, digitising and publishing our numerous literature online, we are asking for your support and involvement.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

Digitising our treasures is an ambitious undertaking. Every page, every object, must be photographed individually and with great care. The whole photographic process including lighting, colour temperature, and environmental controls must all be precisely regulated. Post processing is also done with meticulous care including orientation, de-skewing, sizing and finally quality control to ensure the documents reflect the true state of the originals.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details - For further information about the process or your contribution - please contact

Email: Nandini@Library@gmail.com

<http://www.shirdi.org.uk>

<http://www.shirdi.org.uk>

<http://www.nandini-shirdi.org.uk>

**ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ
ਬਾਬਤ
ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ**

ਦਲੇਂ
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ
ਸਾਹਿਬਾਨ, ਮਿਡਲਸੈਕਸ
ਇਗਲੈਂਡ (ਯੂ ਕੇ)

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ : 500 ਕਾਪੀ

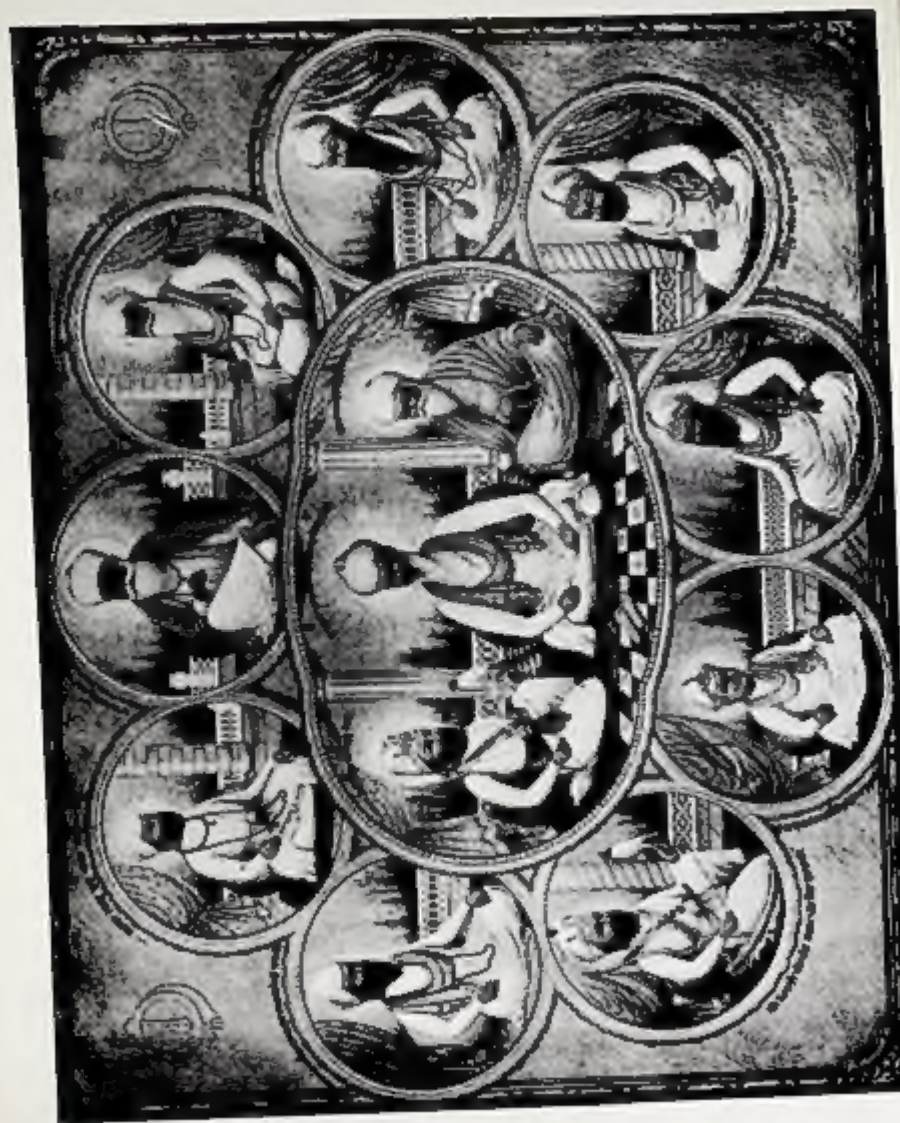
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1996 ਵਿਚ ਛਪਿਆ

ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ

ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ - ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕੰਟਨਕੋਟ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਹਰ ਭਰੀ ਖਬਰਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਕੋਰੇ (ਅਫਰੀਕਾ) 1957 ਵਿਚ ਜੋ ਦਾਸ ਦੌਰੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਦਾ ਸੀ, ਕੋਲ ਭੁਲਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ - "ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਕੁਝ ਭੋਲਿਆ ਵੀ ਕਰ" ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਵਰ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਅਨਮੁਲੇ ਹੋਰੇ ਸ੍ਰੀ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਦਕਾ ਦੇਨਾ ਦਿਲ ਤੇ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਭੋਲਿਆ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਟੱਲ ਤੇ ਸੱਚਾ ਹੋਇਆ। ਦਾਸ ਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨੌਹੀ ਬਾਹਮੁਰ ਵਾਲੇ ਜੀ ਦਾ ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਦੀ ਭੋਨਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੋਜੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਆਰਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨਖੜਵੀ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਜੋ (ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ) ਜੋ ਮੇਰੀ ਹੋਥ ਲਿਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤਚੋਲ ਕਰਕੇ ਲਿਖਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੋਜੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਤੋਂ। ਜੋ ਦਾਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸਨਖੜਵੀ ਜੀ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦਾਸ ਕਦੀ ਵੀ ਭੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਫਰੀਕਾ (ਬੋਨੀਆ) ਨਕੋਰੇ ਚਰਨ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ 1962 ਵਿਚ ਦਾਸ ਨੂੰ ਖਬਰਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਥੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਰਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ ਦਾਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੋਥ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਖਬਰਿਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਆਪ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦੀ ਬਣਾਓਗੇ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ
ਸਾਹਿਬਾਲ

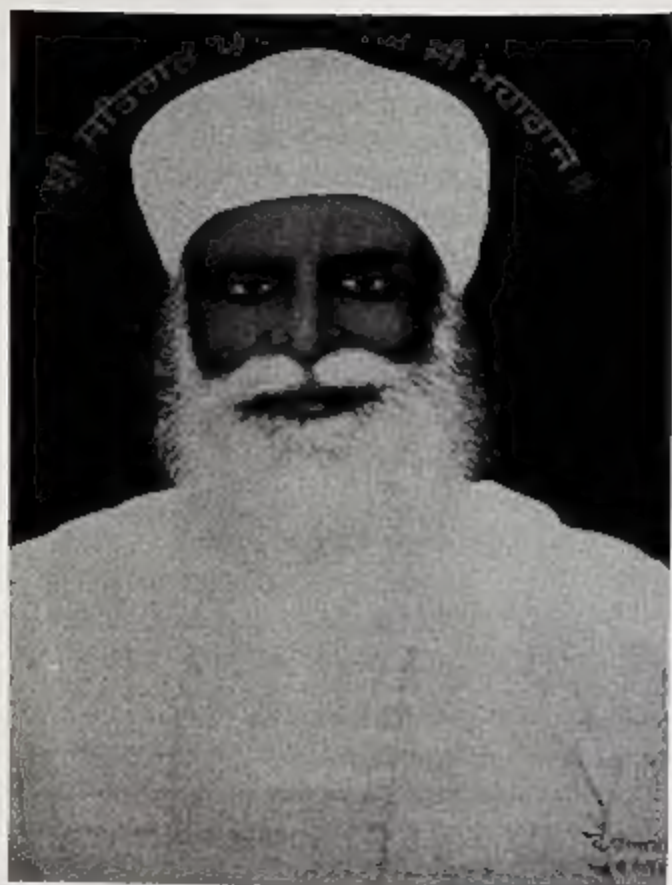
ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰਵੀਂ

ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਜੋ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਭੁੱਖੀ ਮੋਹਨਤ ਤੇ ਸੱਚੇ ਠਗਨ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਚਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਹੁਕਮ ਤੇ ਵਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਕੌਰੇ 1957 ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ (ਪ੍ਰਦੇਸੀਆ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਵੀ ਕਰ) 15 ਸਾਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਬੜੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਕਲਮ ਪਕੜੀ ਤੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਚਾਨਾ ਜੀ ਦੀਆਂ "ਸਤਿਜੁਗ" ਵਿਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਅੱਕ ਜੋ ਅਫਰੀਕਾ ਅੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਚਾਰੇ ਦੌਰੇ ਲੇਖ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਅੱਜ ਚਾਨਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਫੋਨ ਫੋਟੀ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜੋ ਦਰਬਨ ਕੀਤੇ। ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਸਭ ਪਤਾ ਲੱਗਾਇਆ। ਚਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਟ ਤੇ ਪੱਛਤ ਸ਼੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨਖੜਵੀਂ ਜੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਤਾਚੇਲ ਕਰਕੇ ਲਿਖਕੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਭੁੱਖਾ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੈਲਟ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਰੀਬੀ 80 ਤੋਂ 84 ਤਕ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਛੋਟੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਖੋਜੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਕਿਤਾਬ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪ ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿਚਾਰੋਗੇ ਕਿ ਕੌਡੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਚਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲਿਖਣ ਦਾ ਉਦਮ ਤੇ ਫੱਲ ਬਖਸ਼ਣ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਨਹਿਰੂ ਯਾਰਭਨ ਦਿੱਲੀ
(ਡੇਟੀ ਸਾਹਿਬ 24.1.96)

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

ਭਾਵੇਂ ਅਜ ਤਕ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁੱਥ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਅਰ ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਲਿਖਾਰੀ ਲਿਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹ “ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ” ਬਾਬਤ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਸ਼ਟਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਸਜਨ ਮੇਰੇ ਸੰਸ਼ੋਭਤ ਪਰ ਭਾਵਪੂਰਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਖੋਚਣ ਕਰਨਗੇ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪੁਸਤਕ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੈਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਵਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਲਿਆ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਤੇ ਬਚਰਯਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ - ਰਹੇਤੇ ਅਰ ਦੁਆਪਰ ਜੁਗ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਤੇ ਖਾਤਮਾ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਕਲਚੁਗ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਥੇ ਦੇਸ ਕਾਲ, ਵਸਤੂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧ ਵਧ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਹਾਪੁਰੁਸ਼ ਸਭ ਧਰਮ ਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਤਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ (ਮਧਰ ਦੇਸ) ਵਿਚ ਸੰਮਤ 18੨੬ ਕਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰਾਇਭੋਏ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਕਾਨ੍ਹ ਚੰਦ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਈ ਦੇ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਸਰਗੁਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਰੂਪ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:—

ਸੁਣੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗ ਮਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ।

Namdhari Elibrary

NamdhariElibrary@gmail.com

ਫਿਰ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂਈ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ:—

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਪਾਠਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਚਕਾਂ ਨੌਵਾਂ ਖੰਡਾਂ ਦਾ ਦੋਰਾ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸਨਾਨ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੇ ਛਕਟ, ਅਯਿਸਾ ਰਖਣ, ਅਤਿਥੀ ਸੇਵਾ ਧਰਮ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਕੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਆਦਿਕ ਦਯਾ ਧਰਮ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਵਾਲਾ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਵਾਲਾ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਤੇ ਸਗੋਂ ਮੌਕੇ ਮਦੀਨੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਠੇਧਾਵੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਰੀਸ਼ਟੀਆਂ ਸਮੇਂ ਦਸਿਆ ਕਿ:—

ਸਾਰਾ ਕਲਜੁਗ ਭੋਗਸੀ ਨਾਨਕ ਧਰ ਅਵਤਾਰਾ॥

ਅਰਏ ਇਸੇ ਭਵਿਖ ਵਾਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਅਦੂਤੀ ਚੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨਾਮੀ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਰੱਖਿਆ। ਅਰ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਏ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤਕ ਵਾਵਜੂਦ ਕਈ ਇਕ ਵਰਾਸਤੀ ਹੋਕਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤ੍ਰੁਤ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਵਕਤ ਵਰਾਸਤੀ ਗੁਰੂ (ਵੰਸ਼ੀਆ) ਹੋਕਦਾਰਾਂ ਨੇ ਐਸੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੇ ਕਿ ਬਾਲ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਉਤ੍ਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾਮ ਦਸਣ ਦੇ ਕੇਵਲ (ਬਾਬਾ ਬਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਬਕਾਲੇ) ਹੀ ਦਸਣਾ ਆਖਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਵਕਤ ਫਿਰ ਈਸਵਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੁਰਗੋਦੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਰੂ ਵੰਸ਼ੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਤੱਕ ਦਾ ਵੀ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਫਿਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇਕ ਅਟੱਲ ਸੋਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਤ ੧੭੨੩ ਥਿਕਰੀ ਪੋਤਸੁਦੀ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਪਾਠਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਮਤ ੧੭੫੯ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ ਬਤੀਤ ਹੋਇਆ। ਤਕਰੀਬਨ ੧੬੬ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਚੰਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਭਰ ਮਹਾਨ ਯੋਗ ਹਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਕਿਵੇਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਕਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ, ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਦਸ ਲੱਖ ਸ਼ਾਹੀ ਤੁਰਕੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਵੇਂ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੋਢੇਕ ਲੜਾਊ, ਦੇ ਗੁਰੂ ਵਾਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਕਿਵੇਂ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖਕੇ ਨਿਕਲੇ, ਕਿਵੇਂ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਚਿ ਦੁਲਮਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘਟਾ ਪਾਇਆ ਤੇ ਉੱਚ ਦੇ

ਪੀਰ ਬਣਕੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਘੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਿਵੇਂ ਬਹਾਦਰ ਬਾਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਹਾਦਰ ਬਾਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਇਆ।

ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਨੰਦੇੜ ਜਾ ਕੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਉੱਤੇ ਮਾਰੂ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਰ ਕਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਾਸਤੇ, ਬਹਾਦਰ ਬਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਖ ਪੁਤ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨੰਦੇੜ ਵਿਖ ਕਨਾਤ ਅੰਦਰ ਚਿਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੋਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਵੇਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਬਾਜ ਅਰ ਕੁਤੇ ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲਟ ਚੁਗਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਫਿਰ ਚਾਰ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਚਿਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਧਰੇ ਵਿਚਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਇਸ ਅਗਿਆਤਵਾਸ ਵਾਲੇ ਕੇਤਕ ਤੇ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ 104 ਸਾਲ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਰਹੇ, ਕੀ ਕੀ ਗੁਪਤ ਚੋਜ ਕੀਤੀ ਅਰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਨੂੰ ਹੋਰੋ ਨਦੀ ਦੇ ਲਾਗੇ (ਜੋ ਸਰਵਾਲੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਰਵਾਂ ਉਤ੍ਪਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਕੇ ਆਪ ਨਾਭੇ ਦੀ ਭਿਤੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜੰਠ ਸੁਦੀ ਪੋਚਵੀਂ ਨੂੰ ਵੱਖੀ ਵਾਲੇ ਖਾਨ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰੀ ਸ਼ੇਰ ਸਮਾਏ। ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਖ਼ ਸੀ ਜੋ ਨੰਦੇੜ ਵਿਖ ਦੋ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਫੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ "ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ", "ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼", "ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕੰਮ" ਸ਼੍ਰੋਤ ਬਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਹੋਰ ਲਿਖਤ ਨੰਟ ਭੁਕ ਦਾ ਖਰੜਾ ਜੋ ਕੌਮੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲੜੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਹਿਰੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਨੰਦੇੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ' ਅਥਵਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮਰਾ - ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਸਨਖਤ੍ਰਵੀ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਪ੍ਰਭੂਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦੇਣਾ ਵੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਮਤ ੧੮੪੧ ਵਰਗਨ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਜਿਲਾ ਕੈਥਲਪੁਰ ਵਿਖ ਪਿਛ ਸਰਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਭਾਗਭਰੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੮੬੯ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾ ਨੂੰ ਗੋਰਗੰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਾਸੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਿਵਾਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ

ਭੋਰ ਗਿਆਰਵੀਂ ਤਮ ਜਬ ਚਲ ਆਵਹਿ ॥

ਤਿਸਤੋਂ ਕੇ ਇਕ ਤਮ ਲਖ ਪਾਵਹਿ ॥

ਅਥਵਾ (ਗੁਪਤ ਗਿਆਰਵਾਂ ਖੋਲਸੀ ਕੇ ਇਕ ਪਾਵਹਿ ਪਾਰ) ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਜ਼ਰਾਂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਵੰਡਦੇ ਰਹੇ। ਅਰ ਇਸ ਹੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੰਮਤ ੧੮੮੯ ਵਿਚ ਲਾਹਰ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਰੈਜਮੈਂਟ ਨਾਲ (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਜ਼ਰਾਂ ਮੁਕਾਮ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਾ ਸੁਣ ਕੇ ਜਦ ਦਰਬਨ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਜਨ ਦੇ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਠਾਕਰ ਜੀ ਇਹ ਲਓ ਨਾਮ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਾਲੀ ਅਮਾਨਤ। ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪਦਾ ਚਿਤ ਕਰੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਲੈਕਾ ਨੂੰ ਵਰਤਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਅਮਾਨਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਤੇ ਛਤੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਮਤ ੧੮੭੨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤੈਲੀ ਸਾਹਿਬ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸਦਾ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਰਾਮਗੁਰੀਆ ਕੁਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਲਾਹੌਰ ਖਾਨਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਨੌ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਰੈਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ। ਅਰ ਵੱਜ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਤਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਪਲਟਨ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਹਜਰੋਂ ਖੁਕਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਤ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਪਤ ਵਰਤਨ ਦੇ ਭਵਿੱਖਤ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਬਾਬਤ ਵੀ ਫੁਲਮਾਇਆ ਸੀ ਜਿਹਾ ਕਿ —

॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਹੋਏ ਨਾਮਾ ॥

॥ ਬਾਬੀ ਸੁਰ ਤੈਲੀ ਵੇ ਧਾਮਾ ॥

ਅਥਵਾ

॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਉਚੇ ਨੀਚ ਨ ਭਰੇ ॥

॥ ਅਵਨੀ ਵੇਚ ਲੀਦੀ ਕਰੇ ॥

॥ ਕਲਚੁਗ ਮੇ ਸਤਿਚੁਗ ਕਰ ਠਾਨੇ ॥

॥ ਤਾਬੀ ਬਾਹਲਵਾ ਭਖ ਪਹਿਚਾਨੇ ॥

(ਇਹ ਵਾਰ ਮੇ ਸਾਖੀ ਤੇ ਕੁਰਿਭਨਾਮੇ ਵਿਚ ਹੈ)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰਤਾ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਕਲੀਬਨ ਸੇਠਾਂ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਿਖਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ—

॥ ਬੰਦਗੀ ਜੁਹਦ ਜਾਪ ਕੀਨੇ ਮਨ ਠਾਇਕੈ ॥

ਉਥੇ ਚਾਹਿਰਾ ਤੋਰ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਘਰ ਵਿਹਾਰ ਵੀ ਇਹ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਬਾ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਮਧੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਥੇ ਘਲਿਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਰਹੂਂ

ਪ੍ਰਗਰਮ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ: -

ਪਾਇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ ਕਾ ਬਿਸੇਸ ਫਿਰ ॥
ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਗਸ ਉਪਦੇਸ ਦੇਨ ਭਾਗਯੋ ॥
ਫੇਲਯੋ ਸਜ ਭਾਰੀ ਸਿਖ ਥੀਏ ਤਾਂਹ ਕੋ ਅਪਾਰੀ ॥
ਸਿਖ ਪੰਥ ਸ੍ਰਿਧਾਨ ਨਾਮ ਰਸ ਪਾਥਯੋ ॥
ਹੁਕੇ ਭਭਵਾਏ ਲਖਵਾਏ ਕੇਸ ਮੋਨਯੋ ਕੇ ॥
ਸੁਖਾ ਭਕ ਥਾਏ ਸਿਖ ਭਾਗ ਜਿਠੇ ਜਾਗਯੋ ॥
ਵੀਮ ਭੰਗ ਪੇਸਤ ਬਠਾਥ ਮਾਸ ਚੋਰੀ ਜਾਗੀ ॥
ਠਗੀ ਰਜ ਥੀਏ ਸੰਤ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗਯੋ ॥

(ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿਖ ਜੀ)

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿੱਧੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿਖ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਇਕ ਅਰੁਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਭਰਾ ਤੁਰਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਖ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਆਖਦੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿਖ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬੜੇ ਘੁਟਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਬਥਦਾ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਟੋਪ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਭਾ ਗਿਆਨੀ ਸਿਖ ਜੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਲੇਰ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਮ ਦੋਵਾਨਾਂ ਵਿਚ (ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ) ਆਖਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗ ਗਿਆ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ, ਗਿਆਨੀ ਸਿਖ ਨੂੰ ਖੁਲਾ ਕੇ ਬੜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੧ਵੀਂ ਆਖ ਕੇ ਹੀ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਸਿਖ ਨੇ ਹੋਰ ਜੋਰ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਭਾਣੇ ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਸਭ ਪਤਿਆਕੇ ਵੱਖ ਨੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਜਰਬੰਸ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ ਆਖਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਆਪ ਤਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਵੋ। ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦੀ (ਗੁਰੂ ਲਾਧੇ ਰੇ) ਵਾਂਗ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਾਲੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਰੇ ਟੱਕਰਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ ਤਾਂ ਬਸ ਇਹ ਕੀ ਲੇ - ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੨ਵੀਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਥਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਭਾਣੇ ਦੀ ਅਰਜ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ) ਨਵੇਂ ਥਾਂ ਗੁਰੂ, ਜਦ ਸਿਧਾਸਟ ਤੇ ਸ਼ਬੀਤ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਪੀਯੋਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਿਮਰਤ ਵਿਠੋਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਤੇ

ਧੀਰੇਲ ਦੇ ਆਖਣ ਤੋਂ ਸੀਹੇ ਮਸੰਦ ਨੇ ਗੋਲੀ ਵੀ ਚਲਾਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਮੋਖਣ ਬਾਹ ਨੇ ਬਕਾਲੇ ਵਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲ ਲੁਟ ਲਏ। ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਜੋ ਬਾਬੇ ਧੀਰੇਲ ਕੋਲ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਲੈ ਆਈ। ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਮੋਖਣ ਬਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਕਾਲੇ ਤੋਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਨੂੰ ਆਏ ਦਰਿਆ ਝਿਆਸਾ ਪਾਰ ਲੰਘਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀੜ ਵੀ ਵੱਖਕੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਆਖਰ ਬੀੜ ਨੂੰ ਝਿਆਸਾ ਵਿਚ ਬਰੇਰ ਅਮਾਨਤ ਰੱਖਕੇ ਧੀਰੇਲ ਨੂੰ ਬੀੜ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸੁਨੇਹਾ ਤੋਜਿਆ। ਸੁਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੀਰੇਲ ਕਈ ਦਿਨ ਦਰਿਆ ਤੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਕ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਕੇ ਬੀੜ ਲੰਘਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬੀੜ ਵਾਬਤ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ - ਹੋਬ ਜੇੜ ਕੇ ਫੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੱਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਹੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਅਗੇ ਆਪ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਾਇਦ ਬੀੜ ਲੱਭ ਹੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਧੀਰੇਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਈਰਖਾ ਸੀ। ਧੀਰੇਲ ਨੇ ਉਸ ਸਿੱਖ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਟੁਫੀ ਮਾਰਨ ਤੇ ਹੀ ਟੋਢੇ ਦਾ ਹੋਬ ਮੋਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਥੀ ਪੁੰਗਰ ਗੁਰੂ ਸੁਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਸ ੧੧ ਅਸੂ ੨੪-੨੫-੨੬ ਤਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਤੋਕਤ ਪੁੰਗਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਤੇ ਭਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਵੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਦੇਸ ਖਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੰਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਭਾਈ (ਮਹਾਰਾਜ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਈ ਖਾਸ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਤੀਸਰੇ ਬਲਾ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੁਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜ ਤੋਂ ਭੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰੇ ਸਿੰਘ ਸੱਦਣਾ। ਅਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਅਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਜਾਨਣਾ। ਅਰ ਮੇਰੇ ਧੰਨੇ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ੁਸ਼ ਸਕੰਗਾ ਪਰ ਇਹਦੇ ਧੰਨੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖ਼ੁਸ਼ਾਗਾ।

ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਅਰਦਾਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਅਰਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਉਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਾ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਰਯਾਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਕਤ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਬਦਸਤੂਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਅਰਦਾਸ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ

ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਬਾਰ ਪੁਰਖਕ
ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਰਦਾਸਾ (ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ)
ਅਪੂਰਾ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਹਰਵੀਂ
ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਅਸਲ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅਜੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਤੇ ਅਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਹਰਵੀਂ
ਦੀ ਛਤ੍ਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰਤਾ ਦੀਆਂ ਤਿੰਮਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ
ਜਿਤਨਾਂ ਚਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਰਬਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਉਤਨਾਂ ਚਿਰ
ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਸ਼ਬੰਧਤ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਕੰਮ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਤੇ
ਅਰਦਾਸੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦੇ ਵੀ ਵਕਤੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰ ਕਰਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਣਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਘਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਦੀ ਓਟ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ
ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਠ ਲਿਖੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਹਰਵੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸੁਣੇ)

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਹਰਵੀਂ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਈਂ ਧਿਆਇ॥ ਫਿਰ ਅੰਗਦ
ਗੁਰ ਤੇ ਅਮਰਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸੇ ਹੋਈ ਸਹਾਇ॥ ਅਰਜਨ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨੇ
ਸਿਮਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐ ਜਿਸ ਡਿਠੇ ਸਭ ਦੁਖ
ਜਾਇ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿਮਰੀਏ ਘਰ ਨੇਂ ਨਿਧ ਆਵੇ ਧਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਮਰੀਐ ਸਭ ਥਾਈਂ ਹੋਇ ਸਹਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਮਰੀਐ ਜਿਸ ਮਾਰਗ ਦੀਆ ਬਤਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੇ ਵਾਲੀ, ਅੰਤਰਜਾਮੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ
ਸਿਮਰੀਐ ਜਿਨ ਜਮ ਤੇ ਲੀਆ ਛੁਡਾਇ॥ ਜੇਤ ਕਾ ਜਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਮਰੀਐ ਜਿਨ ਝੁਟੀ ਲਈ ਮਿਲਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਮਰੀਐ ਜਿਸ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਸੁਚ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਿੱਤਾ ਬਲਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਭ ਬਾਇ ਹੋਇ ਸਹਾਇ॥

ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ, ਚਾਲ੍ਹੀ ਮੁਕਤੇ, ਅੱਸੀ ਬਹੀਦ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸਿਦਕਵਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਪਿਆ, ਵੰਡ ਛਕਿਆ, ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਦਿੱਤੇ, ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ ਸਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ, ਤੇਗ ਮਾਰੀ ਦੇਗ ਵਰਤਾਈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖਿਆ, ਤਿਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਮ ਚਿਤ ਆਵੇ।

ਹੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਅਪਰਾਧੀ ਜੀਓ ਤੇਰਾ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਬਿਰਦ ਸੁਣ ਕੇ ਤੇਰੇ ਦਰ ਆਏ ਡਿੱਗੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੱਤ ਦੀ ਖੈਰ ਪਾਓ। ਅਰ ਮਨੁੱਖਾ ਦਾ ਜਿਥੇ ਮੇਲਾ ਹੋਵੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮੇਲਾ ਹੋਵੇ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈਣਾ। ਹੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ, ਸੋ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਸਦਾ ਹੀ ਮਨਾਈ। ਜਿਥੇ ਮੇਰਾ ਜੀਉ ਜਾਵੇ ਸਦਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਣਾ। ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੀ ਦੂਜੇ ਕਾ ਕਦੇ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਬੇਮੁਖੀ ਤੋਂ ਰੱਖ ਲਵੇ। ਸਭ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਰਜ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ੋ। ਗਊ ਗਰੀਬ ਦਾ ਕਬਟ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਧਰਮ ਵਰਤਾਓ। ਮਹਾਂ ਮਲੇਛ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੋ।

ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਭੁਲਾਂ ਹਨ। ਭੁਲਾਂ ਨਾ ਚਿਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਭ ਲਾਵੋ। ਹੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਕਰਨੀ। ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਕਰਨੇ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ। ਬਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਬਖਸ਼ਣੇ। ਬਖਸ਼ ਲਓ, ਰੱਖ ਲਓ ਦੋਹ ਕਰਕੇ ਦਿਹੈ ਦੀਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ।

ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ॥

ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ (ਦਸਵੀਂ ਹੀ) ਆਖਣਾ ਪਰ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਖਣੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਨਾਉਣ ਤੇ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਕਰਨੀ ਜਾਂ ਹਵਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੇ ਵਿਰ ਹਰ ਆਦਮੀ (ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਚ ਲਗਣਾ ਹੋਵੇ) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਨਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਾਬ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਬਰਤਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਭ ਮਾਜਨ ਕਰਕੇ ਵਿਰ ਸੁਚੀ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਫੜਕੇ ਜਲ ਲਿਆਵੇ ਤੇ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਹਰ ਬਰਤਨ ਨੂੰ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਫੜੇ।

ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਕੋਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਕਕਿਆ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਚਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਨੇ ਤੋਂ ਖੰਭੇ ਪਾਸੇ ਬਸਰਕਸੇ ਕਰਕੇ ਪੰਜੇ ਟਕੁਵੇ ਪੰਜੇ ਸਿੰਘ ਧਾਡਨ ਕਰਨ। ਖੰਡਾ, ਥਾਟਾ, ਸੁਭਮਾਜਨ ਕਰਕੇ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਲ ਥਾਟੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਤੇ ਵਿਰ ਪਥਾਸੇ ਜਾਂ ਗੁੜ ਪਾਉਣਾ।

ਚੌਕੀ ਹੈ ਕੇ ਉੱਪਰ ਥਾਟਾ ਰਖਣਾ, ਵਿਰ ਇਕ ਸਿੰਘ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਖੰਡਾ ਫੜ ਕੇ ਢੇਰੇ (ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ) ਸੰਜੇ ਹੋਥ ਨਾਲ ਖੰਡਾ ਢੇਰੀ ਜਾਵੇ ਅਰ ਭੀਦੀ ਸਿੰਘ ਕੁੱਲ ਨਾ ਕਰੇ, ਧਿਆਨ ਥਾਟੇ ਵਿਚ ਰਖਣਾ। ਥਾਟੀ ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਟਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ — ਜਪ, ਜਪ, ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵਡਾ ਤੇ ਸੁਯੇ (ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦) ਅਰ ਚੰਪਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ। ਥਾਟੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਖੰਡਾ ਢੇਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਬੀਰ ਆਸਣ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਗੋਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਥਾਟੇ ਚਿਮਚੇ ਜਾਂ ਖੰਡੇ ਨੂੰ ਕੁਮਾਲੀ ਨਾਲ ਫੜਕੇ ਛਕਾਉਣਾ। ਉੱਪਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਸਗੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਲੇ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਵੇ। ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਸੱਜਾ ਹੋਥ ਉੱਤੇ ਅਰ ਖਸਾ ਹੋਥ ਹੇਠਾ ਰਖਕੇ ਬੁਲਾ ਕਰੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚੁਲੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚੁਲੇ ਨਾਲ ਪਾਵੇ ਤੇ ਬੈਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਡਗਿ। ਛਕਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਆਖੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਡਗਿ।

ਖਾਸ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਾਸਤੇ

ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਕਟ ਵੇਲੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਹੀ ਆਖਣ।

ਅਰ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਕਟ ਵੇਲੇ ਸਦੇ ਕੋਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਕਫ਼ਿਰੇ
ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਹਵਨ ਕਰਨਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਹਵਨ ਯਗ ਕਰਨਾ ਇਕ ਦੇਵ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਅਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਮ
ਯਗ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕਿ

ਤਿਤ ਘਿਆ ਹੋਮ ਜਗ ਸਦ ਪੂਜਾ ਪਾਈਐ ਕਾਰਜ ਸੈਹੈ॥

ਯਗ ਹੋਮ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਨਿਰੂਪਣ ਪੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ
ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਥੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਯਗ ਤੋਂ ਧਰਮ ਹਮਾਰਾ ਸਾਰ॥ ਕਰਤ ਲਹੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਨਿ ਅਵਤਾਰ॥
ਮੈ ਤੇ ਹਮ ਭੀ ਕਰਨਾ ਚੈ ਹੈ॥ ਜਾ ਰੇ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਲੁਖ ਪੈ ਹੈ॥
ਇਕ ਤੇ ਹੈ ਦੁਰਭਿਖ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ॥ ਹੈ ਪੜ ਰਹਿਓ ਨ ਬਰਸਤ ਭਾਰੀ॥
ਦੂਸਰ ਭਾਰਤ ਵਰਭ ਮਝਾਰੇ॥ ਮਝਾ ਮਰੀ ਪਛ ਲਹੀ ਅਪਾਰੇ॥
ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਜੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਆਰਯ॥ ਹੋਇ ਲਹੇ ਨਿਜ ਧਰਮੇ ਖਾਰਜ॥
ਪਾਪ ਕੁਕਰਮਨ ਮੈ ਅਤਿ ਨਾਰੋ॥ ਇਸੀ ਹੋਰ ਬਨ ਲਹੇ ਅਭਾਰੋ॥
ਜਗ ਹੋਮ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਜੈ ਹੈ॥ ਹਾਕਮ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਹੈ॥
ਜਬ ਹਮ ਹਵਨ ਸਗ ਕਰਵੈ ਹੈ॥ ਖੁਸ ਹੋ ਘੰਨ ਜਲ ਬਹੁ ਭਰੈ ਹੈ॥
ਦੁਖ ਭਿਖ ਨਸੇ ਐਨ ਬਹੁ ਭੈ ਹੈ॥ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਭ ਕਰਨੇ ਲਗ ਜੈ ਹੈ॥
ਨਸੈ ਅਵਿਦਿਆ ਵਿਦਿਆ ਐ ਹੈ॥ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਦ੍ਰਿੜ ਪ੍ਰਗਟੈ ਹੈ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਅਗੇ

ਬਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਪੂਰਣੇ ਹੈ॥ ਰੋਗ ਸੀਤਲਾ ਆਇ ਨਸੈ ਹੈ॥
ਬਾਢਨ ਕਹੇ ਵੇਦ ਰਿਗ ਮੇ ਹੈ॥ ਸੋ ਅਵਸ ਜਗ ਮੇ ਪੂਰਣੇ ਹੈ॥
ਹੋਮ ਜਗ ਭਿਧਵਤ ਜਬ ਭੈ ਹੈ॥

ਬੁਠੇ ਘਾਹ ਖਰਹਿ ਨਿਤ ਸਕਹੀ॥ ਸਧਨ ਦਯੋ ਬਿਠੋਵੈ॥
ਤਿਤੁ ਘਿਆ ਹੋਮ ਜਗ ਸਦ ਪੂਜਾ॥ ਪਇਐ ਕਰਜ ਸੈਹੀ॥ (ਪੰਨਾ ੧੫੦)

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੋਮ ਜਗ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੋ
ਬਾਵਜੂਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਲੋਂ ਹੋਮ ਜਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸਣ ਦੇ ਵੀ ਕਲਗੀਧਰ

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਹੋਮ ਯਗ ਸੰਮਤ 1754-55 ਤਕ ਨੀਟਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੋਸੇ ਦਾਸ ਆਦਿਕ ਪੰਡਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਆਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਕਿ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿਕ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਵਕਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੋਮ ਜਗ ਕਰਵਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ ਪਾਠ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕੇ ਥਾਣਾ
ਜੋਤ ਮੇਲ ਠਾਟ ਰਾਠ ਕਾਠ ਮੇਲ ਗਨੀ ਬੇ।
ਹੋਮ ਜਗ ਕਰਵਾਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਟਵਾਤੇ ਰੋਟਕ ਰਖਾਤੇ।
ਸਬਦ ਜਥਾਨੀ ਗਾਤੇ ਬੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੰਘ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਆਪ ਕਰਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਪੰਡਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਲੇਖ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਹੋਮ ਜਗ ਵਾਲੇ ਦਵ ਕਲਮ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਜੋ ਕਾਇਮ ਸੀ, ਕੀਤੀ, ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਰ ਜਗ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੰਕਾਂ ਦੇਣਾ ਸਭ ਭਾਂਡੇ ਕੋਰੇ ਸੋਧ ਦੇ ਬਸਤਰ ਪਾਏ ਹੋਣ। ਚੰਕੇ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪੈਇਕੇ ਭਜਨਾ ਅਰ ਹੋਮ ਭੀ ਕਰਨਾ। ਪਹਿਲੇ ਚੌਥਾ ਦੇਣਾ ਹੋਮ ਦੀ ਜਗਾਹ ਲਕੜੀ ਹੋਮ ਵਿਚ ਪਲਾਹ ਦੀ ਪਾਉਟੀ ਜਾਂ ਬੇਰੀ ਦੀ ਪਾਉਟੀ। ਫੂਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ ਹੋਮ ਵਿਚ ਗੁਟਕੇ ਜਾਂ ਪੰਕੀ ਤੋਂ ਭਾਟੀ ਪੜ੍ਹਨੀ। ਜਪ ਜਪ ਚਉਪਈ, ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ (ਦੂਸਰਾ ਭਾਗ) ਅਕਾਲ ਉਸਰਤ ਛੇਵਾਂ ਆਦਮੀ ਅਗੂਤੀ ਪਾਵੇ। ਅਰ ਸਰਵਾਂ ਸਿੰਘ ਅਗੂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਜਲ ਦਾ ਛਿਟਾ ਦੇਵੇ ਚੰਤਾ ਚੰਤਾ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਸਿਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੋਧ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਕਮਰਕਸੇ ਠਾ ਕੇ ਅਰ ਸਭਾ ਜੰਗ (ਟਕੂਏ) ਭਾਮਰ ਭਸਿਆ ਵਿਚ ਧਾਫਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਕੇ ਨਾਲੀਵੇਰ ਹਵਨ ਵਾਸਤੇ ਰਖਕੇ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕਰਨੇ। ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਅਰਦਾਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਚਰੂਰੀ ਕੰਮ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਰ ਵੈਠਕੇ ਭੈਣੀ ਗੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਚਰੂਰੀ ਕੰਮ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਭਾਹ ਕਰ ਠੈਟੀ ਠੀਕ ਹੈ।

ਜੈਸੇ ਹਵਨ ਛਤ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਜੇਹੀ ਜਗਾਹ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ (ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮ ਠੈਟਾ ਚਰੂਰੀ ਹੈ।

ਹਵਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇ ਧੁਪ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਇਹ ਹੈ:

- 1 ਚੰਦਨ ਸੁਰਖ, 2 ਚੰਦਨ ਸਫੈਦ, 3 ਛਤ, 4 ਮੁਸਾਹ
- 5 ਇੰਦਰ ਜੋ, 6 ਰੋਜ ਪਤ੍ਰ, 7 ਸੁਪਾਰੀ, 8 ਦਾਖ ਮੈਵਾ ਸਚ੍ਰਿਗੀ
- 9 ਛਹਾਰੇ, 10 ਗਲੀ ਖੋਪਾ, 11 ਬਦਾਮ, 12 ਕੁਲਲ, 13 ਕੇਸਰ,
- 14 ਮੁਸਕ ਕਾਫੂਰ, 14 ਲੱਛ, 15 ਸੋਧਰ, 16 ਤਿਲ, 18 ਜੋਂ ਦੇਸ਼ੇ,
- 19 ਕਸਤੂਰੀ, 20 ਟੀਚੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ, 21 ਘਿਉ, 22 ਖੰਡ

* ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਵਨ ਸਮੇਂ ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਉਗਰਦੰਤੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ। ਜਿਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਹੋਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ 7 ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵੀ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਸੰਮਤ 1914 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਕੇ ਸੇਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ।

੧. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਕਲਾਂ - ਰਿਆਸਤ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ
੨. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਰਾਗੀ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੩. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਆਰਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਆਲੋ ਮਹਾਰ - ਚਿਲਾ ਸਿਆਲਕੋਟ
੪. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੈਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਵਰਿਆਹ - ਰਸੀਠ ਰਹਨਮਾਰਨ
੫. ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਲੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੁਰਗਾਪੁਰ ਚਿਲਾ ਜਲੰਧਰ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 22 ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ

੧. ਸੂਬਾ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਭਰੇਲੀ (ਵਿਰੋਜਪੁਰ)
੨. ਸੂਬਾ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੱਕ ਕਲਾਂ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ
੩. ਸੂਬਾ ਲੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਵੇਰ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੪. ਸੂਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਬੇਗਾਨੀ ਪੁਰ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੫. ਸੂਬਾ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਲੋਦ - ਲੁਧਿਆਣਾ
੬. ਸੂਬਾ ਸਰਲਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਨਰੂਵਾਲਾ - ਪਟਿਆਲਾ
੭. ਸੂਬਾ ਹੁਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਬੇਗਾਨੀ ਪੁਰ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੮. ਸੂਬਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਰਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ
੯. ਸੂਬਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਬਰਾਜ - ਚਿਲਾ ਹਿਸਾਰ
10. ਸੂਬਾ ਕੁੰਘ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦਰੀਆਪੁਰ - ਕਰਨਾਟ
11. ਸੂਬਾ ਪਾਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਲੋਦ - ਲੁਧਿਆਣਾ
12. ਸੂਬਾ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਪਟੌਰੇ - ਲੁਧਿਆਣਾ
13. ਸੂਬਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸੇਏ ਪੌਰੇਜ ਪੁਰ
14. ਸੂਬਾ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਭੁਲੇਵਾਲ, ਚੀਰੋਜਪੁਰ
15. ਸੂਬਾ ਲੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਖੇਟੇ, ਚੀਰੋਜਪੁਰ
16. ਸੂਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਪਿੰਡ ਲਧਾਣਾ - ਜਲੰਧਰ

- 17 ਸੂਬਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਪਿੰਡ ਫਤੋ ਵਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
- 18 ਸੂਬਾ ਜੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਢਪਈ ਸਿਆਲਕੋਟ
- 19 ਸੂਬਾ ਜਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਖੜਾ ਮਝੜ - ਨਾਭਾ
- 20 ਸੂਬਾ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤਰਾਂਡੀ - ਸਿਆਲਕੋਟ
- 22 ਸੂਬਾ ਹੁਕਮਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਪਿਥੋ - ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ

ਸੂਬਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀਉਟ ਕੌਰ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਫਤਹ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਸਨ ਜੋ ਇਹ ਭਗਤੀ ਤੇ ਭਜਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਤੇ ਉੱਚੇ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਨ।

**ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਈਨੀ ਢਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਦਰਬਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਚਰਵਾ**

ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਯੁੱਧ ਨੇ ਵਰਤਨ ਗਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁੱਭਿਆ ਸਮੁੱਚੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਭ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਲਗੀਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਥੇ ਹਨ। ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਤਾਪ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਤੜਫਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਇਸਰ ਵਾਲੇ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਮ ਦੀ ਪੁਣ ਪੜਤਾਲ ਬਾਬਤ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਤੇ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਕੋਮ ਕਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਿਸਟਰ ਬਾਰ ਬਰਟਨ ਦੀ ਮੋਮ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਵੇਲੇ ਸੁਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾ ਪਟਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸਾਨੂੰ ਇਤਨੀਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਪਤਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਕਿਥੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਖਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਸਤਾਨੀ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਭਾਗਾਂਵਾਲੀ ਮੋਮ ਨੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਮਿਸਟਰ ਬਰਟਨ ਦੇ ਮਨਾਹ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਮੋਮ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੋਗੂਨ ਵਿਚਲੇ ਥੇਗਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਟਿਕਾਣਾ ਦਸ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਚੇ ਘੁੱਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਤਾਬੀਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਇਆ ਦੇ ਲਿਸੇ ਮਤ ਪਾ ਕੇ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪਕੜੇ ਜਾਓਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਰਬਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਂਗੇ।

ਬਾਰ ਬਰਟਨ ਮੇਮ ਨੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਦਸਣਾ

ਬਰਮਾ ਦੇਸ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਸਿਧ।
 ਬਹਿਰ ਉਹ ਰੰਗੂਨ ਹੈ ਕਲਕਤਾ ਤੇ ਸਿਧ।
 ਅਠ ਦਿਨ ਅਠ ਰਾਤ ਵਿਚ ਉਥੇ ਪੁਜੇ ਜਹਾਜ਼।
 ਰਖੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ।
 ਜਿਸ ਬੰਗਲੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ।
 ਰਖੇ ਨੇ ਉਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।
 ਜਾਵੇ ਕਰੋ ਦੀਦਾਰ ਜਾ ਜਾਣਾ ਨਾਲ ਭਿਆਣਾ।
 ਬਰਟਾ ਕਸ ਨਾ ਜਾਵਣਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਿਚ ਚਾਲ।
 ਬੁਕਿਆ ਦਾ ਇਹ ਵੇਸ਼ ਭੇਸ ਦੇਣਾ ਸਭ ਉਤਾਰਾ।
 ਨਾਲ ਸਿਆਣਪ ਜਾ ਕਰੋ ਮੁਲਕ ਦੇ ਦਾ ਦੀਦਾਰ।
 ਬਖੀ ਤੇ ਅਲਬਾਰ ਹੈ ਪੰਜ ਵਜੇ ਨਿਤ ਸ਼ਾਮ।
 ਉਹ ਹਨ ਸੈਰ ਕੇ ਜਾਵਣੇ ਫਿਰਦੇ ਕੁਰਦੇ ਅਮਾ।
 ਪਹਿਰਾ ਚੜ੍ਹਾ ਸਖਤ ਹੈ ਮਦਰਾਸੀ ਧੁਕਪੀਨਾ।
 ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ।
 ਕੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਕਰ ਲਿਓ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਦੇ ਭਾਰ।
 ਕੁਰਨਾ ਨੀਵੀ ਨਜਰ ਕਰ ਉੱਤਾ ਨਾ ਪਾਣੀ ਭਾਰ।

(ਮਾਨਵੇਦਰ ਵਿਚੋਂ)

ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਕੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਰਖਾਨਾ
 ਹੋਏ। ਫਿਰ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੇ। ਫਿਰ ਆਉਂਦੇ -
 ਅਜ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ
 ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਅਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੰਗੂਨ
 ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅਰ ਇਹ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਠਾਣੇ 'ਚੋਂ ਫੁਟੀ ਲੈ
 ਕੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦੇ ਥਹਾਨੇ ਨਾਲ ਭੇਸ ਬਦਲਕੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਰੰਗੂਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਅਰ ਸਾਰਾ
 ਰਾਤ ਟਿਕਾਣਾ ਪੁਛ ਕੇ ਉਸੇ ਕਿਠੂੰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਕੁਝ
 ਵੰਗਾਰੀ ਦਬਾ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੀਰਜ ਦਿੱਤੀ ਕਿਹਾ - ਪੀਰਜ ਰਖੋ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਦੇਹ ਵਿਚ ਮੁਝ
 ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆਵਾਂਗੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੁਛਾਇਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਬੜੇ
 ਰੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ
 ਵਿਚ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਥਾ ਸੰਗਤ ਜੀ (ਭਾਈ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਜ ਤੋਂ
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਰਕੇ ਬੁਠਾਇਆ ਜਾਵੇ) ਇਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹਰੀ ਰਖਣਗੇ। "ਇਹ ਮੇਰੇ ਧਕੇ ਹੋਏ
 ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸਦੇ ਧਕੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਾਂਗਾ" ਅਰ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਜ ਤੋਂ

ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਕਰਤਾ ਦਾਨਾ ਤੇ ਮੱਟ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਬਣਾਇਆ ਕਰਨਾ ਅਰ ਇਹ ਆਦਿਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਲੋਹ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਅਰ ਥਾਵਾਂ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਏਆਂ ਦੀ ਭੜੀ ਵਗ ਰਹੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿਖ ਜੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਹੁਣ ਆਪ ਵਾਪਸ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਵੋ। ਪਰ ਥਾਵਾਂ ਜੀ ਦਾ ਜੀਅ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਛੜਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਪਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿਖ ਵਾਪਸ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਦੱਸਣ ਤੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜ਼ੀ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ (ਏਕ ਜੈਤੁ ਏਇ ਮੁਰਤੀ) ਜੋਤਕੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਰਕੇ ਦਾਨੇ ਅਰ ਮਿੱਠੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜ਼ੀ ਸਿਖ ਜੀ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਨੇ ਰੰਗੂਨ ਬੈਠਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਲੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲੋਹ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਥਾਵੇਂ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿਖ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਰੰਗੂਨ ਵਾਲੇ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਣਕੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਤਾਂ ਘੁਰ ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰ ਪਿਆਸੇ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜ਼ੀ ਸਿਖ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਕਿਥੇ ਹੋ ਸਕਿਆ ਦੁਖ ਰਚਨੀਵਾਂ ਵਲਕੇ ਰੰਗੂਨ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੱਚੇ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਬਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਤੇ ਸਗੋਂ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਹਰ ਇਕ ਸਿਖ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤੋਂ ਕੀਦੀ ਨਾ ਕੀਦੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਕਈ ਸਿਖ ਤਾਂ ਫਸਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਖਬਰ ਸੂਹਾਂ ਲੈਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਸਿਖ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਹੜੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਬਚ ਜਾਂਦੇ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਕਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਮੁਖਬਰਾਂ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਕੇ ਸਰਕਾਰ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਮ ਲੈਂਦੇ। ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸਿਖ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮ ਵਾਰ ਤਰਤੀਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਨਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰ ਅਭਿਲਾਖੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਭਵਿਖ ਗੁਰੂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸੱਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਜਿਹਾ ਕਿ

ਬਖਤ ਭਾਗੀ ਮੀਂਹ ਵਠੈ ਭੀ ਕੁਰ ਦੇਖਣ ਸਾਈਂ॥

ਸਚੁ ਸਾਰਣੁ ਹੋਵੈ ਕੁ ਖਾਰਾ ਗੁਰਸਿਖ ਲੱਖ ਗੁਰੂ ਪਹਿ ਸਾਈਂ॥ (ਪੰਨਾ ੨੪੭)

ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿਖ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਰੰਗੂਨ ਤੇ ਮੁਰਹੀਦੇ, ਫੁਹਾ ਆਦਿਕ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿਖ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਹਨ ਸੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਇਸਰ ਵਾਲੇ ਗਏ ਸਨ।

1. ਭਾਵਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਇ ਸਰ ਵਾਲੇ
2. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਹਾਲੀ
3. ਭਾਵਾ ਮਹਿਰਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਬਕੇ
4. ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
5. ਸੰਤ ਜੀਉਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਹਾਲੀ
6. ਭਾਈ ਸੁਖੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਬਟਾ
7. ਭਾਈ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਰੇਵਾਲ
8. ਭਾਈ ਤਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
9. ਭਾਵਾ ਨੈਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਿਆਹ
10. ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਆਟੀ
11. ਭਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਟੇ
12. ਭਾਵਾ ਰਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਠੱਠਾ
13. ਭਾਵਾ ਬਖੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਰਾਲੀ
15. ਸੰਤ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
16. ਭਾਈ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਲਾਬੇਰ
17. ਭਾਈ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਰਾਨਾ
18. ਭਗਵਾਨ [] ਜੀ ਅਤਬੰਗੀ
19. ਰਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ
20. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ
21. ਸੰਤ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ
22. ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ
23. ਸੰਤ ਕਿਕਾਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
24. ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਚੌਰੀ ਭੈਟੀ
25. ਭਾਵਾ [] ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਨਾ
26. ਭਾਵਾ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਟੇ
27. ਮਾਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਜੀ
28. ਭਾਵਾ ਭੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
29. ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
30. ਭਾਵਾ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ
31. ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੁੰਨੇਆ
32. ਮਸਰਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਈਆ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ
33. ਭਾਵਾ ਮੁਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇਠ

34. ਬਾਬਾ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡੇਵਾਲ
35. ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੋਡੀ ਵਾਲੇ
36. ਮਾਡਾ ਚੰਦ ਕੌਰ ਜੀ ਭਾਂਟਾ
37. ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਂਟਾ
38. ਸੰਤ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ
39. ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਦੋਰ ਅੰਬਾਲਾ
40. ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਕਾ ਵਲੋਂ
41. ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
42. ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਗੜੀਆ
43. ਬਾਬਾ ਭੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
44. ਬਾਬਾ ਭੁਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
45. ਬਾਬਾ ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਲਹਾਲੀ
(ਏ ਵਾਰ ਕੇਹੂਨ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਲਕੀ
ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਬੈਠੇ ਆਏ)
46. ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਥੋਰ ਵਾਲੇ
47. ਬਾਬਾ ਭਖੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏ ਵਾਰ ਕੇਹੂਨ ਕਦੇ
48. ਬਾਬਾ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫੜਾਲੀ
49. ਬਾਬਾ ਅਰਭ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਸਰਾਨਾ
50. ਬਾਬਾ ਜਿਸਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਲਹਾਲੀ ਵਾਲੇ
51. ਬਾਬਾ ਪੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੁਮੀ ਵਾਲੇ
52. ਬਾਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਡਰੁਖੇ
53. ਭਾਈ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੁਰਦਪੁਰ
54. ਬਾਬਾ ਸਿਰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੋਭੇ
55. ਬਾਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਰਾਨਾ
56. ਬਾਬਾ ਨਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਦਰੀ ਵਾਲੇ
47. ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੂਸਰੇ ਵਾਰ ਬਡਰੁਖੇ
48. ਬਾਬਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਸਰਾਨਾ
50. ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੋਡੀ ਵਾਲੇ
51. ਬਾਬਾ ਗੁਰਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਲੀ ਵਾਲੀ
52. ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁਰਜਵਾਲਾ
53. ਸਰਦਾਰ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੀਸ
54. ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿੱਠ
64. ਬਾਬਾ ਵਸੰਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਧੂ ਨੰਗਲ
65. ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਕਾ
66. ਬਾਬਾ ਮੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਸਰਾਨਾ

67. ਬਾਬਾ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ
68. ਬਾਬਾ ਉਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਡੇਦਾਨੀਆ
69. ਮਾਤਾ ਜੁਵਾਲਾ ਦੇਵੀ ਮਸਤਾਨੀ
70. ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
71. ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
72. ਸੰਤ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਮਾ
73. ਬਾਬਾ ਭਖੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
74. ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਹਾਲੀ
(ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਰੰਗੂਨ ਗਏ)
75. ਬਾਬਾ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿੱਲ
(ਦੂਸਰੀ ਵਾਰੀ ਰੰਗੂਨ ਗਏ)
76. ਬਾਬਾ ਸਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਹਾਲੀ (ਦੂਜੀ ਵਾਰ)
77. ਬਾਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਢੇਰ
78. ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫੰਕਰ
79. ਬਾਬਾ ਉਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
80. ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਘੋੜਵਾਲਾ
81. ਬਾਬਾ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ
82. ਬਾਬਾ [] ਸਿੰਘ ਮਸ਼ਹੂਰ
83. ਬਾਬਾ ਲਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
84. ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
85. ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕਾਟੀਆ
86. ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ
87. ਸੰਤ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾ
88. ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ
89. ਬਾਬਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਹੇਲਵਾਲਾ
90. ਬਾਬਾ ਉਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਹਰੀਆ

ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਰੰਗੂਨ ਮੁਰਦੀਲੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਫੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਨਾਅਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਨਾਮ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਹ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 87 ਸਿੰਘ ਤੇ 3 ਮਾਈਆਂ ਇਹ ਵੀ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਖ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਭਲਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਧਨ ਭਾਗ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਫਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਪਕੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਦਸਿਆਂ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਲੁਟ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਨ ਬਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਰ ਸਹਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਮੌਤ ਸ਼ਹਿਤ ਵਾਲੀ ਫਲ ਸੀ। ਪਰ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਖਿਆਲੇ ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਤਰਲੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮਝਕੇ ਪੀ ਜਾਂਦੇ। ਫਸਤੇ ਦੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਕੇ ਕਦੀ ਦੰਗਾਂ ਨਾਲ ਝੁਪਕੇ ਤੇ ਬਚਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਅਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦੇ।

ਦਲਥਨਾਂ ਨਮਿਤ ਰਕਲੀਵਾਂ

ਬਿਜ ਕੀਰਿਆਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਲਥਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਨ - ਕਦੀ ਆਪਣਾ ਭੋਜ ਬਦਲਕੇ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਭੋਜ ਵਿਚ ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਭੋਜ ਵਿਚ - ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਫਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਆਉਂਦੇ ਪਕੜੇ ਜਾਂਦੇ - ਪਕੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ - ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਭੇਜਦੇ। ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰਦੇ। ਇਤਨਾ ਦੁੱਖ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ - ਕਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ। ਕਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਹੈ ਹੈ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰ ਪੈ ਡਿੱਗੇ।

ਕਦੀ ਭੁੱਖੇ ਕ੍ਰਿਹਾਏ ਭੰਗ ਕੇ ਦੰਮ ਤੇਜ਼ ਕਦੇ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਸ਼ਾਂ ਤਕ ਨਿਵਾਇਆ।

ਆਉਂਦੇ ਹੁਣ ਇਕ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹੀਏ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਸ਼ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਿਖ ਕੇ ਸਲਫੋਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਮਾਈਆਂ ਭੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦੀ ਹੁਕਮ ਕੀਰਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਰਹੂਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

ਰਹਿਤਨਾਮਾ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਿਰਨੇਮ ਕੁਟਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੈ:—

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਲਿਖ ਕੁਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਭੈਟੀ ਦਾ। ਸਤ੍ਰੰਗ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਰੇਹ ਭੁਲਾਈ ਪ੍ਰਥਾਨ ਕਰਨੀ। ਹੋਰ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਸਤ੍ਰੰਗ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਭੈਟੀ ਤੋਂ। ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਉਠਕੇ ਗਭਾਵਾ ਭਜਾਏ ਕਰ ਮਦਾਨ ਹੋਇ ਔਣਾ। ਏ ਵਾਲੀ ਗਭਾਵਾ ਮਾਂਸਨਾ। ਇਤਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਭਾਟੀ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਜੇ ਕੰਠ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਠ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਸਰਬ ਮਾਈ ਭੀਬੀ ਭੁੱਖੇ ਭਾਨੇ ਨੇ ਜਪ ਸਾਖ ਦੁਹਾ ਤੇ ਦਸਾਰੇ ਖਾਦ ਕੰਠ ਕਰਨੀ। ਰਹਿਰਾਸ, ਆਰਤੀ ਸੋਹਿਨਾ ਇਤਨੀ ਭਾਟੀ ਕੰਠ ਕਰਨੀ ਚਰ੍ਹੇ ਤੇ ਇਤਨਾਨ ਕਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਹੀਂ ਭੋਜਣਾ। ਸੀਨ ਸੰਤੋਖ ਸਭ ਨੇ ਭੋਜਣਾ। ਤਪਨ ਅਤੇ ਪਰਿਭ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ ਸੋਚੇ ਦਾ। ਹੋਰ ਪਰਾਈ ਧੀ-ਭੈਟ ਆਪਣੀ ਜਾਨਣੀ। ਪਰਾਇਆ ਹੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਗੇ ਹੀ ਲਿਖ ਭਡਿਆ ਹੈ।

“ਹੋਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੁਅਰ ਉ ਗਾਇ।”

ਜੇ ਕੋਈ ਭਸਨ ਪੁਛਕੇ ਨਾ ਕਰੁਗਾ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਦਰੀ ਜਹਾਨੀ ਕਾਠਾ ਰੋਧਿਗਾ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੰਠ ਕਬੋਲ ਸਹਿ ਜਾਣਾ ਸਭ ਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਰੇ ਕੁਛ ਤਾਂ ਖਿਆ ਕਰਨੀ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਰਛਕ ਗੁਰੂ

ਹੈ। ਹਰ ਥਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਭਠਾਈ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਕਰਨੀ। ਹਰਿ ਵਾਕਰ ਦੀਵਾਨ ਨਾਉਣਾ ਹਰਿ ਦਿਨ ਸਭਦੁ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ।

ਜੇ ਕਰ ਜਗ ਹੋਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਕਾ ਦੇਣਾ, ਸਭ ਭਾਂਡੇ ਕੱਚੇ ਲਿਆਉਣਾ। ਢੋਕੇ ਬਿਚ ਚਰਨ ਪੈਦਿਕੇ ਭਠਾਨਾ। ਅਰ ਹੋਮ ਭੀ ਕਰਨਾ। ਪਹਿਲੇ ਚੌਕਾ ਦੇਣਾ, ਹੋਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ। ਹੋਮ ਬਿਚ ਟੱਕੜੀ ਪਠਾਰ ਦੀ ਪਾਉਣੀ ਜਾਂ ਥੋਰੀ ਦੀ ਪਾਉਣੀ - ਭੁਭ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੀ। ਹੋਮ ਕਰਨ ਠੰਗਿਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਣਕੇ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਪੰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ। ੧ ਚਉਪਈ॥ ੨ ਜਪੁ। ੩ ਜਾਪ। ੪. ਚੰਡੀ ਚਰਿਤਰ। ੫. ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ। ੬. ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਗ। ੭ ਉਗਰਦੇਹੀ॥

ਭਠਾਂ ਆਦਮੀ ਅਗੂਤੀ ਪਾਵੇ। ਸਰਥਾਂ ਮਗਰੋਂ ਨਾਲ ਜਣ ਦਾ ਭਟਾ ਦੇਵੇ ਕੈਤਾ ਵੈਤਾ। ਇਕ ਕੈਲ ਪਹਿਗੁਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕੈਦੀ ਮੋਦਾ ਕਰਮ ਚੰਗੀ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀਵਾਨ ਬਿਚ ਨਾ ਥਠਨ ਦੇਣਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੋਰਾਵਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਇਥੇ ਆਉਣ ਸੰਗਾ ਈ ਨਾ ਰਹੇ। ਹੋਰ ਜੀ ਮੇਰੀ ਮਤ ਕੈਤੀ ਹੈ। ਸੁਨੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝ ਲੈਣਾ। ਹੋਰ ਜੀ ਸਭ ਨੇ ਹੋਰ ਜੋਤ ਕੇ ਪਰਮੇਸਰ ਅਗੇ ਜੇ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਜੀ। ਹੋਰ ਕਛਾਂ ਚਖਣੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਪਾ ਕੇ ਠਾਉਣਾ। ਹੋਰ ਮੋਦਾ ਕਰਮ ਕਿਸੇ ਦਾ ਛਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਜੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਭਟਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਸਾਰੇ ਭਰੀਰ ਨੂੰ ਦੇਹ ਹੁਕਮ ਲੁਟਾ ਦੇਣਾ ਜੀ ਪੰਦਰਾਂ ਸਿਕ੍ਹਾਂ ਵਰਸ ਤੇ ਘੱਟ ਕੈਦੀ ਕੁਝੀ ਨਾ ਬਿਆਏ। ਦਾਗੂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਖੋਡ ਲੈਖਣਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਰ ਦਮ।

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੈਦੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਗਾਨੂ ਇਸ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ (ਈਸਵੀ) ੧੯੨੩ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ - ਸਭ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਰ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ (ਕ੍ਰਿਤ ਸਰ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਆਲਮ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ —

ਪ੍ਰਦੇਸ ਰਮਨ ਵੇਲੇ ਜਦ (ਮਹਾਰਾਜ ਭੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਵੇਲੇ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਜੋਤ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਥਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਦੇਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪ ਇਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ :—

ਬੇਲੇ ਤੁਮ ਪੀਛੇ ਸਭ ਸਾਰਾ॥ ਈਹਾ ਰਖੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥
ਕਰੀਓ ਭਜਨ ਕਰਾਵੈ ਅੰਰਨ॥ ਬਿਨਾਂ ਨਾਮ ਕਾਹੂੰ ਕੇਉ ਠੰਰ ਨਾ॥
ਸਾਰ ਸਮਾਲ ਰਖੇ ਸਭ ਸੰਗਤ॥ ਇਤ ਦਰ ਕੀ ਹੋਵੈ ਲਖ ਮੰਗਤ॥
ਤੁਮ ਨਿਕੀ ਬੈਠੋ ਨਿਸ ਰਮਾ॥ ਬੀਚ ਭਜਨ ਕਾਏ ਬੁਛ ਸਮਾ॥
ਬਾਣੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾਵੈ॥ ਸਦੇ ਅਟਕਾ ਸਾਚੇ ਕੈ ਠਾਣਾ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਵਾਧਾ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੰਘ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਕਰਨ ਚੱਲਨ ਜਾਣ ਲਗ ਪਏ ਤਾਂ ਚੱਲਨ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੇਨਟ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਹੁਕਮ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ ਉਸਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹੋਠ ਲਿਖੇ ਲਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:—

ਗਏ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਲ ਆਇ। ਪਰੁ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਫੁਰ ਲਿਆਇ।
ਮਹਾਰਾਜ ਛੋਟਿਓ ਕਾ ਨਾਮ। ਆਦਿ ਹੁਕੇ ਭੁਧ ਸਿੰਘ ਕੁਟ ਧਾਮ।
ਦਸਖਤ ਨਿਜ ਪਕਰ ਗੁਰ ਲਿਖਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਮੇਰੇ ਲਭ ਸਿਖਿਆ।
ਅਨੁਜਹਿ ਬੂਝ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਾਮ। ਸੰਗਤ ਬੀਨੀ ਹਰੀ ਰਮਿਆ।
ਹਰੀ ਨਮ ਵਰਣ ਕੀ ਅਭਾ। ਤਾਰੇ ਸੰਗਤ ਪਰਿਤਰ ਜੋ ਜਾਮ।
ਦੈ ਕਰ ਭਜਨ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਏ ਤਾਰੇ ਭਾਏ ਯੋ ਮਮ ਗੋਏ।

ਅਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਪ੍ਰਭੀ

ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਭੀ ਬਾਰੇ ਚਾਹੇ। ਆਹਿ ਰਾਗੀਦ ਰਹੇ ਚੁੰਹ ਧਾਹੇ।
ਕਿਨਾਂ ਨਾਮ ਇਕ ਉਥਾਸ ਨ ਖੋਵੇ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਨ੍ਹ ਹੁਕੇ ਸਦ ਹੋਵੇ।
ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਦੁਲਭ ਇਹ ਪਾਏ। ਉਥਾਸ ਉਥਾਸ ਹਰਿ ਨਾਮ ਲਿਆਏ।
ਦੇਖ ਹੈ ਬਾਬੀ ਮਮ ਜਾਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਯਾ ਕੀਨ ਕਯਾਗੀ।
ਤਾਰੇ ਭਜਨ ਲਭ ਲਭ ਖਾਨ। ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਕਰੈ ਕਲਿਆਨ।

ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਦਾ ਰਹਿ

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋਕਰਾਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵੇ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਹਾ ਵੀ ਅਨਗਿਣਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਲਣ ਵਾਲੇ ਸਦਾ ਬਰਤ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਲੋਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ੧੬੧੮ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲੋਕਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕੰਢਲਾਂ ਨਾਲ ਲਾਈ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਪਵਿਤਰ ਤੇ ਅਦੁਰੀ ਲੋਹ ਨੂੰ ਸੁਭ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵੇ ਪਕਾਇਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਭਾ ਸੇ ਸਾਲ ਸੰਮਤ ੨੦੪੨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਹ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਚਾਨੂ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲੋਹ ਵਿਚ ਇਕ ਬਲੀਕ ਜਿਹਾ ਫੋਹ ਹੈ। ਖਾਇਦ ਨਿਬਾਨੀ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਉਤਨਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਲੋਹ ਦੇ ਚਾਨੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੀ। ਤੇ ਰਹਿਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਇਸ ਲੋਹ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਟੁਟ ਲੋਕਰ ਪਕਾਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨ੍ਹ ਕਰਮਾਤ ਹੈ। (ਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਲੋਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ - ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੇ ਪਕਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ੧੬੧੮ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਲੋਕਰ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਲੋਹ ਸਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਚਲਾਈ

ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡਿਓਈ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਜੇਹੀ ਅਲਮਾਰੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਕਤ (੨੪ ਘੰਟੇ) ਇਕ ਟੋਕਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆ ਦਾ ਅਰ ਇਕ ਤਸਲਾ (ਪਤੀਲਾ) ਭਾਜੇ ਦਾ ਪਿਆ ਰਹੇ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਮ ਵਾਰ ਸਿਖ ਦੀ ਹਰ ਵਕਤ ਡਿਓਈ ਲਾ ਦਿਤੀ ਕਿ ਹਰ ਵਕਤ ਇਸ ਸਦਾ ਵਰਤ ਲੰਗਰ ਪਾਸ ਬੈਠਾ ਰਹੇ ਅਰ ਜਿਸ ਵਕਤ ਵੀ ਕੋਈ ਆਇਆ ਯਾਤਰੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮੰਗੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਲਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਸੰਮਤ ੧੮੧੮) ਤੋਂ ਸਦਾ ਵਰਤ ਵਾਲੀ ਅਲਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਦੇਸ ਰਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਕਈ ਕਰਤਾਈਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਦਾ ਵਰਤ ਵਾਲੀ ਅਲਮਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਰੁਝਾ ਭਰ ਵੀ ਫਰਕ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਹੀਂ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਸਾਈ ਆਦਮੀ ਗਊ ਦੀ ਰਤ ਵਾਲੀ ਲਿਥੜੀ ਫੁਰੀ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਇਥੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਉਸਨੂੰ ਭੀ ਜਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਦਾ ਵਰਤ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਵਕਤ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

ਬੁਝ ਅਮੋਲ ਬਚਨ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਆਖ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੀਰਜ ਤੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਤਿਵੇਂ ਪੀਰਜ ਖਿਆ ਯਾ ਧਰਮ, ਸਤਿ ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਸੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਡੇ ਵਡੇ ਤਪੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਜਲ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਜੰਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪੰਜ ਧੁਟੀਆਂ ਤਪਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਲ ਧਾਰਾ ਤੇ ਧੁਟੀਆਂ ਦੀ ਤਪ ਸਾਧਨਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਠੰਡੀ ਮੁਰਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਹੇ ਵਕਤੀ ਰੂਕ ਮਾਰਨੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਬੰਦੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਡਿਓਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਗੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚੌਕੀ ਬੈਠੀ ਰਹਿਦੀ। ਰੰਗੂਨ ਜਾਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਸਲੀ ਆਦਿ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਰਾ ਲੈਂਦੇ ਫਿਰਨਾ। ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਧਿਆਨੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕਾਰਨ ਕੋਝੇ

ਯਤਨ। ਦੂਜਾ ਥੋੜੀ ਨੰਦਾ ਵਲੋਂ ਹਰਿ ਵੇਲੇ ਦੇ ਤਾਨੇ ਮੋਹਣੇ ਤੇ ਮੰਦੇ ਬੰਧ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ
ਮਾਨਸਿਕ ਪੁਟੀਆਂ ਧੁਖਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਆਂ। ਪਰ ਧਨ ਸਨ ਲੈ ਸਤਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸਹਿਨ ਬੋਲਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਡੀ ਤੋਂ ਵਡੀ ਪੁਟੀ ਵੀ ਨਾ ਗਰਮਾ ਸਕੇ।

ਉਦਾਰਤਾ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਹੋਂਦ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਤ ੧੯੫੬ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੀਕਾਨੇਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਅਨਾਜ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਗਫ਼ਿਆ ਤੇ ਲੋਦ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਇਥੇ ਇਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਪਿਛ ਵਲੋਂ ਵੀ ਰੋਟੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਨ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਡੇ ਵਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਮਸਾ ਇਕ ਦੇ ਡੇਰਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀਆਂ ਖਵਾਲ ਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਬਚੇ, ਖੁਦ ਤੇ ਤੀਵੀਆਂ ਸਮੇਤ ਧਕੇ ਧੜੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਤੇ ਫਿਰਾਂਦੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਦੁਖੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲਾਫ਼ਰੀਆ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਮਿਠ, ਬਾਜਰ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਦਲੀਏ ਦਾ ਖਿਚੜਾ ਛਟਾਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਤੇ ਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹਰਕ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇ ਕੇ ਖਿਚੜਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਧਰ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਆਖੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਰੋਜ਼ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਨ। ਪਹਿਲਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਆਏ ਗਏ ਯਾਤਰੂ ਪੁੱਜਦਾ ਛਕਦੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਨਚਾਰਜ ਬਾਰ ਵਰਤਨ ਨੂੰ ਇਸ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਕੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆ ਉਤਰੇ ਹਨ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਵੇਲੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਲੋਕ ਲੰਗਰ ਛਕਦੇ ਹਨ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਭੀ ਜੇ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਲੰਗਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਅੱਠ ਨਾਲ ਹੀ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਸੀ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨਾਜ ਕਿਥੋਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਹਨ। ਬਾਰ ਵਰਤਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਆਪ ਖੁਦ ਆ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਲੋਕ ਜੋ ਭੁਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਇਹ ਵੇਨੇ ਲੋਕ ਲੰਗਰ ਛਕਕੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਕੇ ਹਨ।

ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਿਆ

ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵਾਲੀ ਬੈਠੀ ਤੇ ਗਿਆ ਤੇ ਟਪੀ ਸਿਰ ਤੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਵੀ ਟੇਕਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪੁੱਛਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਜੋੜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਿਤਨਾ ਚਿਰ ਅਸਾ ਲੰਗਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੇਵੇਗੇ। ਇਹ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੁਣਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਖਾਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਫਿਰ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਲੋਕ ਰੁਹਾਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾ ਜਾਣਗੇ - ਅਗਰ ਸਭ

ਕੁਝ ਖਟਮ ਹੋ ਜਾਹੇ ਤੇ ਵਿਰ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਥਲੇਥੀ। ਈਨ ਦਿਆਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰ ਅਸੀਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰ ਪਵਾਂਗੇ। ਭੀ ਸਭੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੋ ਦੁਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ। ਭੀ ਸੀ ਨੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਉਦਾਰਤਾ ਤੇ ਸਦਾ ਬਰਤ ਲੰਗਰ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਿਟਗੁਮਰੀ ਵਿਚ ਵੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ੧੦ ਮੁਕੰਬੇ ਇਸ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਕੋਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੱਥਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੁਕੰਬੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲਈਏ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਕੰਬੇ ਮੁਲ ਲਏ ਹੋਣ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋਈਏ। ਤਾਂ ਭੀ ਸੀ ਦੋਬ ਭਗਤੀ ਵਾਲੀ ਕਟੜਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੁਧਿਆਣੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤੀ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਲਕ ਹੋਈ - ਲੈਂਹ ਹੇਠਾਂ ਬਾਲਟ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਬਤ ਲਾਗਰੀਆ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਖੋਠਾ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿਰ ਵਰਖਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਾਲ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੈਂ ਜੈ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਏ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਗਾ ਹੋ ਰਹਿਦਾ। ਉਸ ਤਪਦੀ ਲੈਂਹ ਨੇ ਅਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਗਰ ਛਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਗੜੀਆਂ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ੧੯੫੬ ਭਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰੇ ਬਾਗੜੀਏ ਭੇਟੇ ਭੁਝੇ ਬਾਲ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਸਿਰ ਤੇ ਲੰਡੀਦਾ ਸਾਮਾਨ ਚੁਕਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਅਖੀਰ ਕੁਰਦੇ ਵਿਰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਭੇਰੇ ਆਏ। ਸੈਭਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਗਤਾਂ ਲੁਆ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਛਕਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀਵਨ ਕੰਰ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਛਤਹਿ ਕੰਰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਗਢੇ ਵਰਤਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਖ ਦੀ ਵਾਗ ਭੋਰ ਤੋਂ ਜਿੰਮਾਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹਲਕ ਦੂਰ ਕਰਨਾ

ਪਿੰਡ ਖੇਟੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਰਜਪੁਰ ਜਿਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਛੇ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਮਾਜ ਵਿਚ ੧੯੬੩ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਮਛਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਕਤ ਇਸ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਲ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਕੁਤੇ ਦੇ ਵਢ ਮਾਣ ਕਾਰਨ ਹਲਕ ਕੁਦ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਲਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਢਣ ਲੋਕੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਏ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਮੰਜੀ ਤੇ ਜਕਤ ਕੇ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਦਾ। ਅਗੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਆਟਕੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਹਲਕਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਬੜੀ ਮਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਛਕਹਿਰਾ ਬਦਲ ਸਿਰ ਤੇ ਇਕ ਪਰਨਾ ਲਪੇਟ ਛੋਤੀ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸੇ ਲਾਹ ਦੇਵੋ ਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ

ਪ੍ਰਧਾ ਲਿਟਾ ਦੇਵੀ। ਭਟ ਪਟ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਦੀਪਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਪਿਠ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਏਧਰ ਉੱਪਰ ਚਰਨ ਟਿਕਾਏ ਤਾਂ ਇਤਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੇਤੁ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸੁਤਾ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਆਖਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲ ਪ੍ਰਥਾਏ ਛਕਾਏ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਆਖੇ ਕਿ ਤੂੰ ਹੁਣ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਤੁ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਨੌਬਰ ਨੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਖੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆ।

ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੇ ਪਲੇਗ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਬੈਦ ਹੈ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਲੇਗ ਦੀ ਛਿਮਾਰੀ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਲਪਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਸੁਦਾਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿਛਾ ਰਾਖ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਤੇ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਲਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਖਬਰੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਪਲੇਗ ਦੀ ਛਿਮਾਰੀ ਨੇ ਛਹੁਤ ਦੁਖੀ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਪੰਜ ਸਰ-ਸਤੁ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਸਰੀਰ ਪਲੇਗ ਨਾਲ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਾ ਦੇ ਪਿਛਾ ਤੇ ਬਹਿਰਾ ਦੇ ਬਹਿਰਾ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਇਸ ਭੈਣੀ ਛਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਵੇ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ। ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਭੈਣੀ ਪਲੇਗ ਰੋਲੇ ਪਨਾ ਛਡਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਰੀ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਇਸ ਪਵਿਤਰਤਰ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਆ ਕੇ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਵਲ ਪਲੇਗ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਜਦ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਾ ਰਾਖ ਵਾਲੇ ਆ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਨਗਰ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਹੋਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਦਮ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਵਹਰਾਂ ਘੜ ਲਈਆਂ। ਅਰ ਜਾਂ ਕੇ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਦਿਨਾ ਭਾਅਦ ਹੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਸਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਜਿਸਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਰ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਾਓ ਜਾ ਕੇ ਘਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਵੋ ਹੁਣ ਪਲੇਗ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਲੇਗ ਦੀ ਛਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਨਜ਼ਾਤ ਕਰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਸਭ ਲੋਕ ਕੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੋਹੜ ਰੋਗ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਕਰਨੀ

ਪਿਛਾ ਰਾਮਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਨਾ ਨਾਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਮ ਰਾਖ ਜਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਈ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਖਾਂਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਨਾ ਫੈਲਦਾ ਜਿਥੇ ਬੈਠਣਾ ਰਾਮ-ਰਾਮ ਦਾ ਹੀ ਭਜਨ

ਕਰਨਾ। ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੰਦਾ ਕਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਦੀ ਖਿਆਲੀ ਲਗਾ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਬੰਬਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਕਿਧਰੋਂ ਵੀ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਕੋਹੜ ਦਾ ਦੁਖ ਵਧਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਖੌਟ ਮੁਤਾਬਕ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਿਨੇ ਵਾਸਤਾਂ ਬਾਰ ਪਿਛੋਂ ਹਟਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਕ ਛਪਰੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੱਲੋਂ ਮੋਲਾ ਵਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚੀਸਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੇਵ ਨੇਤ ਇਕ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਰਾ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪਿਛ ਰਾਇਲਰ ਆ ਗਏ। ਪਿਛ ਵਿਚ ਰੋਟਕਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਲਗਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਦੋਵਾਨ ਸਜਦੇ ਤੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਥਕਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚਰਨ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਤੇ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ। ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਬੰਨੇ ਬੰਦਗੀ ਵਾਸਤੇ ਰਾਬ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ। ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਨੇ ਉਂਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਦੋਨ ਦਿਆਲ। ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਯੁੱਚਾ ਦੇਵੋ ਉਥੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਓ। ਇਹ ਅਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਘਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਿਨੇ ਨੂੰ ਗਭ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਯੁੱਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਨੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਰਾਮਸਰ ਵਿਚ ਇਲਾਨਾਨ ਕਰਕੇ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਥਾਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰ ਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੇਗਾ। ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੇ ਨੇ ਬੇਵਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦਿਨ ਹੋ ਰਾਮਸਰ ਵਿਚ ਇਲਾਨਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਥਾਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸਦਾ ਸਰੀਰ ਬਿਨਕੁਲ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਹੱਦਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਿਨਾ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਯਦੂਰ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਮੁੜ ਪਿਛ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਮਾਈ ਨੰਦ ਕੋਹ ਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਕਰਨਾ

ਇਤਿਹਾਸ ਪਤਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ੬੦-੬੫ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਛ ਸਪਨਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੋਹੜ ਰੋਗ ਨਾਲ ਭਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ। ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਵਾਜ਼ ਮੈਂ ਬੁਢੀ ਦੁਖਿਆਰੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਆਈ ਹਾਂ। ਭੈਟੀ ਪਲੇਲ ਨੂੰ ਆਪ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਕੋਹੜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਹੜ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਮਾਈ ਤੂੰ ਕਿਹੁਤ ਪਿਛੋਂ ਆਈ ਹੈ। ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਖਿਆ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਵਾਜ਼ ਮੈਂ ਦੁਖਿਆਰਨ ਪਿਛ ਸਪਨਾਂ ਤੋਂ ਆਈ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਉਂਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਇਸ ਭੇਡ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਵੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਵਲੰਬਨ ਕਰਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਮਾਈ ਜੇ ਤੂੰ ਪਿਛ ਸਪਨਾ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਸਰੀਰ ਵੀ ਸਿੱਧਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਮਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਟੈਕਰੀਆ ਥਾਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਸੰਥਕ ਦੀ ਮਿਟੀ ਹੋਵੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਕਰ। ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋ ਬਿਨਾਨ ਕੀਤਾ ਨਾਲ ਹੋ ਥਾਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੀ। ਇਕ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਈ ਭਾਗਨ ਜੇ ਭੇਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਰੇਟ ਦੀ ਇਕ ਚੁਟਕੀ ਤਰਕੇ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਜਲ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਖਿਆਲ ਦਿੱਤੀ। ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਬੈਠੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਦੇ ਕੋਹੜ ਦੁਖ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਈ

ਨਦੀ ਦੀਆਂ ਉੱਲਾਂ ਡਬਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੁੰਦਰ ਨਿਕਲ ਆਈਆਂ। ਮਾਈ ਨੂੰ ਬਿਲਬੁਲ ਆਰਾਮ ਆ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਏ ਥੇ ਗੁਰੂਆ ਤੋਰੀ ਵਡੀ ਜਾਗੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ ਸਚੀ ਤੂੰ ਤੇ ਵੇਦਾ ਦਾ ਬੇਦ ਏ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਨ ਕੋਹਤੀਆਂ ਦੋ ਕੋਹਤ ਨਿਵਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਬੇਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੁਣ ਕਾਇਦੀ ਹੋਈ ਮਾਈ ਨੰਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸ਼ਿਪਨਾ ਆ ਗਈ।

ਹੁਣ ਨਵ ਖੁੰਨ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੋਜਦੇ।

ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰੂ ਭੇ ਪਾਇਆ।

ਤਪਦਿਕ ਦਾ ਅਨੰਧਾ ਦਿਲਾਜ

ਗਈ ਡੋਬ ਪਿਛ ਦਾ ਸ੍ਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਛਿਆਗੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਪ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਵੱਦ ਹਥੀਆ ਨੇ ਵੀ ਆਪ ਆਪਣੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੇ ਦਿਲਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਛਿਆਗੀ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਕਦੇ ਡੋਬ ਪਿਛ ਦੇ ਸ਼ੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕੰਨ ਏ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦਾ ਏ। ਸ਼ੰਤ ਜੀ ਸਗੋਰ ਨੂੰ ਦੁਖ ਬਹੁਤ ਏ ਵਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੁਖ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੌਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਗੀ ਮੌਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸ਼ੰਤ ਜੀ ਕਿਹਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਰਾਮ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ ਵਿਚਰ ਨਾ ਕਰਾ ਸ਼ੰਤ ਜੀ ਕਹੇ ਕਿਰਪਾ ਈ ਕੀਈ ਦਿਲਾਜ ਜੇ ਇਸ ਦੁਖੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਖ ਤੋਂ ਅਰਾਮ ਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਸਤਾ ਏ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਮੈਂ ਸਭਾ ਕੁਝ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰਵਾਵਾਂ। ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਰਾਮ ਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨਹਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਘਰ ਦਿਆ ਨੇ ਮਜੇ ਉਪਰ ਪਾ ਕੇ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਸ਼ੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੂਹ ਆ ਗਈ। ਸ਼ੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਮੰਜਾ ਢਲੇ ਰਖ ਦੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਜੇ ਆਪਣੀ ਨਿਮਾਣਿਆ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨ ਹੀ ਜਾਵੇ। ਅਥਾਨ ਭੁਗੀ ਆ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਕੱਢਕੇ ਪੰਜ ਇਲਨਾਨਾ ਕਰਕੇ ਜਲ ਛਕਿਆ। ਜਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੀ ਪਾਇਆ। ਦਿਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੰਡ ਜੇਹੀ ਪੈ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਟੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠਤੀ ਕੀਤੀ। ਸ਼ੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਪਤਾ ਪਾ ਹੋਭ ਜੋਤ ਆਖਿਆ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸ੍ਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਛਿਆਗੀ ਨੇ ਬੜਾ ਰੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਦੀਨਾ ਕੇ ਦਾਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੁਖ ਕਟੇ। ਠੰਡੀ ਮੂਰਤੀ ਮੰਜ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਮਜੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕਲੇ ਬੈਠਾ ਦੇਵੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਵਲ ਕੇ ਕਲੇ ਚਮੀਨ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੋਭ ਢੋਰਿਆ ਕਿਹਾ ਉਠ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾ ਅੰਧਾ ਦੁਖ ਕਟਿਆ ਗਿਆ। ਜਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਣੀ ਲਸੀ ਦਾ ਝਾਟਾ ਛਕਾ ਦਿਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਗਰਮ ਗਰਮ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਟਵਾ ਕੇ ਛਕਾਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਅੰਧ ਦੇ ਅਚਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਅਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਥਿਰਾਜਟ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਮਾਰਾ ਜਿਉਣ ਕੌਰ ਨੂੰ) ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਲਬਦ ਘੋਲ ਕੇ ਪਿਆਲ ਦੇਣਾ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਮਨ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੜਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪੇ ਵਾਧਤੀਏ ਤੇਨੂੰ ਕੱਟ ਛੁਡਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਦਿਲਾਜ ਦੇ ਉੱਲਟ ਹੈ। ਬਾਇਦ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਜੀਉਣਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਜੀਵਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੈਦ ਦੇ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦਾ ਉਸਦੇ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਸੁਤਿਆਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਲਾਬ ਲਗ ਗਿਆ ਅਰ ਇਤਨਾ ਪਿਛਾਭ ਉਸਨੂੰ ਆਇਆ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਪਿਛਾਭ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਛਿਮਾਰੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਉਸ ਚੀਨੀ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੱਟ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਸਰ ਵਿਚ ਇਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਟੈਕਰੀਆਂ ਠੇਡ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾ ਸੰਤ ਉਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਛਕਾ ਲਿਆਵੇਂ ਬਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚਿਠ ਸੀ ਕਿ ਅਜ ਹੋਰ ਕਲ ਹੋਰ - ਦੁਖ ਨਸ ਗਿਆ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋਰ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਤੀਰ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀ ਹੋ ਕੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਗਏ ਛੱਡ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇੰਤ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਅਲੌਕਿਕ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਦਸ ਪੈਦਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਸਿੱਕੜੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਛਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਹੜ ਜਾਂ ਤਪਦਿਕ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਲਲਤ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਇਨਾਨ ਕਰਦਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਂਦਾ ਸਹਿਜ ਸੁਖਾ ਬੈਠ ਪੈਂਦਾ।

ਇਹ ਧਰਤ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੀ ਜਿਥੇ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਵਸਦਾ

ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਹੜੀ ਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਕਰਨਾ

ਇਕ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਪਿੰਡ ਭਰਜ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਬਣੀ ਜਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਤ ਮਾਟ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਵਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੰਕਾ ਸਦਾਏ। ਭਾਵਾ ਜੀ ਆਏ ਗਏ ਰਾਹੀਂ ਪਾਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦਾ ਜਲ ਪਾਣੀ ਅਰ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਵੀ ਛਕਾਉਂਦੇ। ਰਾਮ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜੀ ਅਤੇ ਬਪੜਾ ਵੀ ਦੇਂਦੇ। ਇਸ ਭਾਵਾ ਜੀ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਜਾਣੇ ਕੀ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਕੁਕਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਹੋ ਗਿਆ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੰਕਾ ਨੇ ਬੈਠਣਾ ਤੇ ਕੀ ਸੀ ਕੋਠ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਭਾਵਾ ਜੀ ਮੇਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗਾ। ਸਰੀਰ ਫਿਟ ਗਿਆ - ਲਹੂ ਪਾਕ ਵਗ ਭੁਰਿਆ। ਇਕ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੰਘ ਬੈਠ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਓਹ ਭਾਈ ਮੇਰੀ ਦੁਖਿਆਰੇ ਕੋਹੜੀ ਦੀ ਕੋਠ ਤੇ ਸੁਟ - ਹਏ ਠੰਡਾ ਮੈਂ ਮਰ ਗਿਆ। ਕੀ ਗੱਲ ਏ ਭਾਵਾ ਜੀ ਕੋਠ ਹੈ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ - ਤੇਰੇ ਕੋਠ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਦਬੂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਲਹੂ ਪਾਕ ਪਿਆ ਵਗਦਾ ਏ। ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਹੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੋਹੜ ਦੀ ਕੋਈ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਦਸ। ਭਾਵਾ ਜੀ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਭੁਭਾ ਮਨ ਲਗ ਪਈ ਸੱਚ ਦੱਸ ਇਸ ਕੋਹੜ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਆ ਜਾਵੇ। ਕੋਹੜੀ ਦੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਦੁਖ ਭਰੀ ਵਰਿਆਦ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਥੋਲੇ - ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦਾਰੂ ਦੁਆ ਹੈ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਠੇਡ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਮੈਂ ਅੱਖੀ ਵੀ ਖੁਦ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਸੁਣਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬਾਵਾ ਜੀ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲਗ ਪਏ। ਹਾਂ ਭਾਈ ਦੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਵਡਾ ਬਲੀ ਏ। ਪੁਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦੂਖ ਖ਼ੁਬਰ ਨਿਵਿਰਤ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਬਾਵਾ ਜੀ ਬੁਰਜ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਡਿਗਦੇ ਵਹਿੰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ। ਹੋਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਚ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗੜ ਦੇ ਗਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਇਸ ਕੋਹਤੀ ਤੇ - ਮੇਰਾ ਦੇ ਦਾਤ ਇਹ ਭੈਣਾ ਬੰਗੜ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਬੇਨਤੀ ਬਰਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਵਹਿ ਪਏ। ਸਰੀਰ ਲਗ ਪਾਕ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪਵਿਤਰ ਧੂੜ ਨਾਲ ਲਿਥੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਚਰਨ ਧੂੜ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਲਗ ਪਾਕ ਚੂਸ ਲਿਆ। ਸਰੀਰ ਕੁਝ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਜਾਪਣ ਲਗਾ - ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਨਿਗਾਹ ਮਿਲੀ ਬਾਵਾ ਜੀ ਦੇ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ।

ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੁਖ ਠਾਗੀ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਗੀ॥

ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਇਸ ਨਰਕ ਦੇ ਦੁਖਾਂ 'ਚੋਂ ਕਢੋ। ਵਾਸਤਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਕੋਲ ਖੜੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਰੋਵਰ ਰਾਸਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਬਾਦ ਕਿਹਾ ਪੰਜ ਦਿਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਟੈਕਰੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਰਾਸਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਿਆ ਥਰ ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਦੂਖ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਤ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਗੜ ਬਿਲਕੁਲ ਹਟ ਗਿਆ। ਸਰੀਰ ਬੰਦਨ ਵਰਗਾ ਨਵਾਂ ਨਹੋਆ ਹੈ ਗਿਆ। ਅਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਅਜ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਟਕੋਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਆਵੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜ ਬਜਨ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇਈਏ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਈਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਚੀਨੀ ਵਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਭਜਨ ਪੜਿਆ - ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੀ ਛਕਿਆ। ਬਸ ਵਿਰ ਕੀ ਸੀ - ਬੁਰਜ ਪਿੰਡ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ - ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਧਨ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

• • •

ਬਾਬਾ ਬੈਕਾ ਜੀ ਲਬਾ ਲਬ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਬਾਬਾ ਬੈਕਾ ਜੀ ਬਾਲਮੀਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਲਮਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹਜਰੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ 9 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਮਲਾਹ ਦੇ ਜੋਮਪਲ ਸਨ। ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਬਿਰਤੀ ਮਸਤਾਨੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਪਮਾ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਸੁਣਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਹਜਰੇਂ ਆ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਚ ਹੋ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਬੁਲਾਵੇਗਾ। ਬਾਮ ਵਲੋਂ ਬਰੀਚੀ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਬਾ ਬੈਕਾ ਜੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜੇ ਗਿਆ। ਅੰਤਰਰਾਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੇਖਕੇ ਇਕ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸੇਵਕ ਬਾਬਾ ਬੈਕਾ ਜੀ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਵੀ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੈਕਾ ਜੀ ਸੋਚੀ ਖੁਚੀ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਅਰ ਮੇਰੇ ਅੱਲਾ ਮੀਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ

ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਆਉ ਬਾਬਾ ਬੇਕਾ ਜੀ ਆਪ ਬੜੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਦੇ ਆਉ ਤੁਹਾਨੂੰ ਔਲਾ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਚੱਲੀਏ ਤੇ ਦੁਲਹਨ ਕਰਾਈਏ। ਚੰਗੇ ਅੰਧਰਾ ਨਾਮ ਤਜਨ ਪੁਛਣ ਦੀ ਡਰ ਸੀ ਬਸ (ਲਬਾ ਲਬ ਲਬਾ ਲਬ ਨਾਮ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਤਰ ਕੇ ਉਛਲ ਪਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਇਕੋ ਤਬ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਰੋਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲ ਜਾਣਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਕਦੀ ਤਿੰਨ ਆਸਟ ਵਿਛਾਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਆਖਣਾ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ।

ਆਉ ਬਾਬਾ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ। ਆਉ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ। ਆਉ ਬਾਬਾ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸਤਾਨੀਆਂ ਕੱਲਾਂ ਸੁਟ ਕੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਮੰਨ ਕਰਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਾ ਬੇਕਾ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜਾਣ ਲਗਾ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਇਮਾਨਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਕ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਪਲਟਨ ਨਾਲ ਘੁੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਹਜ਼ੂਰੀ ਭਸਤੋਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰਿਆਈ ਆਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

(ਸੋਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲਮ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ)

ਬਾਲਕ ਮੁੰਗਿੰਦ ਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਸਾਰ ਜਗ।

ਤਪ ਕਰ ਤੇਜ ਕੀਨੀ ਸਬਦ ਬਟਾਰ ਜਗ।

ਏਕ ਬੰਕੇ ਸੇਵਰ ਪੈ ਜੋਹਰ ਅਜਮਾਵਨੇ ਬੰ।

ਸਬਦ ਬਟਾਰ ਕੋਰਾ ਕੀਨਾ ਉਨ ਵਾਰ ਤਗ।

ਲਗਤ ਸੇ (ਲਬਾ ਲਬ ਲਬਾ ਲਬ) ਬਹਿਏ ਲਗਾ।

ਕਬੀ ਮੁਖ ਕੁਦ ਰਹੇ ਅੰਬਰ ਪਿਲਾਭ ਵਗ।

ਬੈਠੇ ਬਾਬਾ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ, ਬੈਠੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ।

ਬੈਠੇ ਬਾਬਾ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਦੀਹਾ ਸਰਬਾਰ ਅਗ।

ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨ ਜੋਗ ਹੈ। ਅਖੰਡ ਜਾਂ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਵਿਘਨ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਕ ਸਾਰ ਪਾਠ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ - ਪਾਠ ਬਰਦਿਆਂ ਪਾਠੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੋਤ ਮਹਾਤਮਾ ਅਵਤਾਰ ਰਿਖੋ ਮੁਨੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਰਯਾਦਾ ਚਾਹੁ ਕਰਦੇ ਕਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤਕ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਸਤਰ ਪਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋਗ ਸੀ। ਪਰ ਦਲੇਖ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਕਹਿਦਿਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿੰਨੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਬਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾ ਰਕਬੀਬਨ ਰੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾਇਆ ਅਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ਪੁਰ ਪੁਜਾਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਧਾਰਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਠਾਕਰ ਜੀ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤ ਸਾਂਝੇ ਜੋ ਆਪ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਗਏ ਸੀ - ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਜੀਅ ਖਲਕ ਵਰਤਾਓ। ਫੇਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਸ਼ਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁਰਾਈਆਂ ਦੂਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰੋਪਾਂ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ਟ ਪਛੇ ਕਰਕੇ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਵਾਸੀ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬਾਲ ਪਾਣੀ ਭੰਜੇ ਗਏ। ਸਖਤ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵੀ ਨੀਲਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਆਖਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਰਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਾ ਕਿ ਕਿਥੇ ਹਨ। ਪਰਾ ਲਗਣ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਲਸਤ ਨਮਿਤ ਪ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਥਿਕਮੀ ੧੬੩੧ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਯਾਦਾ ਤੇਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਭੈਦੀ ਸਾਹਿਬ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਬਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਯਾਦ ਕਰੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਬੁਕੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਾਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੱਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਬਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਬਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਰਕਬੀਬਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇਂਦੀ ਸੀ, ਅਠੇ ਪਈਓ।

ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੇ 5 ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਸੀ। ਧੂਪੀਆ ਮਾਲਾ ਵੇਰਦਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਲਵੀ ਫੈਲਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਭ ਦੇ ਤੇਲ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਧੂਪੀਏ ਜਿੰਮੇ ਧੂਪ ਪੋਟੀ ਅਤੇ ਜੇਤ ਜੋ ਘਿਉ ਦਾ ਦੀਵਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜਗਦਾ ਰਖਣਾ। ਇਕ ਸਿੰਘ ਪਹਿਰੇ ਤੇ ਸੀ ਫਲਤ ਆਦਿ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਜਿੰਮੇ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਠੀ ਪਹਿਲਾ ਦੂਸਰੇ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਤੁਕ ਦੇ ਕੇ ਉਠਦਾ ਸੀ। ਪਾਠੀ ਧੂਪੀਏ ਸਭ ਇਲਨਾਨ ਕਰਕੇ ਫੈਲਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਸਮੇਂ। ਇਸ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਪ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਰੰਗੂਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਲਿਖਵੇ ਭੇਜੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਭੇਜਣੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਰੰਗੂਨ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਮੁਕੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਰਾਟੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਪੁਰੀ ਪੁਰੀ

ਮਰਯਾਦਾ ਲਿਖਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲ ਸ਼੍ਰੋ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਭੋਜੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਲਿਖਤੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਲਦ ਨੂੰ ਚਮੜਾ ਨਾ ਲਗਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਪਾਠ ਸੁਣਾਇਕੇ ਕਰਨ। ਜਿਥੇ ਪਾਠ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਬੈਠਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਭਿਟਤੀ ੧੪ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਤਾਂ ੧੨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ। ਇਸ ਵਿਚ ਧੂਪੀਏ ਅਤੇ ਲਾਗਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਾਠੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਦਾਤੀਆਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਪਾਠੀ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠੀ ਪਾਸੋਂ ਤੁਕ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਜੋ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠੀ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਵੇਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੂਪੀਏ ਦੀ ਵੀ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਭ ਠਮਾਨੇ ਕੰਠੇ ਨਵਾਂ ਹੋਵੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੈ ਕੇ ਸੋਧਕੇ ਕਰਕੇ ਵਿਰ ਪਾਠ ਤੋਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਪਾਠੀ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਬਸਤ੍ਰ ਪੈ ਕੇ ਸੋਧ ਦੇ ਕਰ ਲੈਣ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਰੇ ਘੜੇ ਵਿਚ ਮਲ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਖਦਰ ਦੀ ਛਮਾਣੀ ਪੈ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾਗੀਅਲ ਉਸ ਉੱਪਰ ਰਖਣਾ। ਘੜੇ ਹੇਠਾਂ ਕਟਕ ਦੇ ਦਾਣੇ ਸੋਧ ਦੀ ਹਰ ਵਿਚ ਲੈਣ। ਵਿਰ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਖੜਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਤੋਰਨ। ਪਾਠੀ ਤੇ ਧੂਪੀਏ ਦੋਵਾਂ ਕੰਠੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਤੋਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਘਿਉ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਕੇ ਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੋਧ ਪਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ

ਸਾਰੇ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਹੋਣ - ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਰਨੀ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਾਠੀ ਧੂਪੀਏ ਪਹਿਰੂ ਲਾਗਰੀ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ। ਸਭ ਸਿੰਘ ਭੁੰਜੇ ਬਰਾਜਣ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਸਭ ਪਾਠੀ ਨਗਰ ਜਿਥੇ ਤੁਕ ਪੈ ਸਕੇ ਘਟ ਛਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਣ ਨਾ ਸਗੋ। ਇਹ ਮਰਯਾਦਾ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਲਿਖਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲ ਭੇਜੀ।

ਇਸ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 202 ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੰਮਤ ੧੮੩੩ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਭੀਗ ਪਾਏ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਬਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਚੋਰੀ ਛਿਪੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਅੱਪ ਆਪਣੇ ਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਲਬਨਾਂ ਨਮਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਾਂ ਸ਼ਾਬਦ ਪਾਠ ਕਰੇ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿ ਸੇਤ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਚੂੜਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਰ ੬੬ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਕਟਾਈ ਪਈ। ਪਿੰਡ ਸਹਿਣਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੇਤ ਤਾਬਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ੬੬ ਸੌ ਰੁਪਏ ਰੁਕਮਾਨਾ ਤੇ ੬੬ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਝੁਕਤਈ ਪਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਪਕੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ੬੬ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਹੁੰਦੀ। ਚੋਕੀਦਾਰ, ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਣੇ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਹੈ ਚੁਕਾ ਸੋ ਕਿ ਮੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੁਕਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਪਾਠ

ਕਰਨਾ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਜੋ ਕੋਈ ਕਰੇ ਫੌਰਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ। ਇਕ ਬੀਬੀ ਮਠਭਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਤ ਕੌਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ। ਇਸ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ੬ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀਵਾਨ ਜੋ ਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਠ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਿਸ਼ਤ ੧੯੩੨-੩੩ ਵਿਚ ਬਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪਾਠ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਹੇ।

ਸੰਮਤ ੧੯੩੩ ਦੇ ਅਖੀਰ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਵ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੜ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਪਰ ਪਾਠਾਂ ਲੈਂਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਮਤ ੧੯੩੩ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ੧੦੧ ਹੋਲੇ ਲੈਂਦੇ ਭੰਗ ਸ਼੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਨਾਹਿਥ ਪਾਏ। ਬਸ ਕਿਰ ਤਾਂ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਚਲ ਪਿਆ। ਸੰਮਤ ੧੯੫੦ ਤੋਂ ੫੧ ਤਕ ੩੦੦ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੰਗ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਰਬਨ ਨਮਿਤ ਪਾਏ। ਫਿਰ ਸੰਮਤ ੧੯੫੯ ਤੇ ੧੯੬੦ ਵਿਚ ੧੯੦ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੰਗ ਪਾਏ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਛੜੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਮਾ ਬਰੀਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਛੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਮਿਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੇ ਪਰ ਇਸ ਲੰਮੇ ਵਿਛੜੇ ਦਾ ਕੁਝ ਪਰਾ ਨਾ ਲਗਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸ਼ਾਰਨ ਹਵਨ ਜਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਵਗਾ ਦਿਤਾ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰੇ ਹਨ। ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਬੜੀ ਬਠਨ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰੇ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਠ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਂਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਵਲ ਘਰੁਤ ਖਿਆਲ ਰਖਦੇ ਆਪ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਖਿ ਸਪੈ ਅਵਰਾਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਖਾਸ ਹੁਕਮ

1. ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿਦੀ ਕੇ ਸਾਥ ਸਟ ਕੇਸੀ ਇਬਨਾਨ ਬਰੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰੇ, ਉਸ ਕੇ ਮੇਰੀ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪੁੰਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਵਰਨ ਦਾ, ਫੇਰਜ ਰੂਪੇ ਦਾ, ਫੇਰ ਅੰਨ ਦਾ, ਫੇਰ ਦੁਧ ਦਾ, ਫੇਰ ਜਲ ਦਾ, ਫੇਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਪੁੰਨ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਿਛਾ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

2. ਭਜਨ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਤਨਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਰਿਜਕ ਦਾ ਥਾਪਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੋ ਰਿਜਕ ਭੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਬਹੁਤਾ ਉਧੀ ਨੀਤ ਨਹੀਂ ਭਰਦੀ। ਰ੍ਹਿਬਨਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਸਦਾ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੀ ਸਕਦਾ ਧੰਨ ਪਿਆ ਈ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਗਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਭਜਨ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦੇ।

3. ਬਾਣੀ ਸਭ ਨੇ ਕੰਠ ਕਰਨੀ। ਜਨਾਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਬੁਢੇ ਬਾਲੇ ਨੇ। ਜੋ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਅਰ ਭਜਨ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਸੋ ਉਸ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਸੁਖ ਹੋਣਗੇ। ਰਿਜਕ ਦੇ ਵਿਚ ਭੀ ਬਰਕਤ ਹੋਊਗੀ। ਸਦਾ ਸਰੀਰ ਅਰੋਗ ਰਹੇਗਾ।
4. ਜਥਾ ਸ਼ਕਤ ਭੁਖੇ ਨੂੰ ਔਨ ਭੀ ਦੇਣਾ ਅਰ ਨੰਗੇ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਜੋੜਾ ਭੀ ਦੇਣਾ ਜਿਨਾ ਸਗੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਤੇ ਧਨ ਨਹੀਂ ਘਟਦਾ। ਧਨ ਤੇ ਰੁਚਾਲ ਚਲਣ ਤੇ ਹੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
5. ਜੋ ਸਰਬੰਧੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਜਾਇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਰੋਣਾ ਪਿਟਣਾ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਕਿਸ ਬੰਦਿਆਵੇ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਸਿਖਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਛਾਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭਾਕ ਸਿਤਨੀ ਬੰਦ ਆਵੇ ਸੋ ਕਰਨਾ। ਰੋਏ ਪਿਟੇ ਤੇ ਇਕ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮੋਸਰ ਤੇ ਐਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਖੋਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੀਓ ਦਾ ਅਰ ਰੋਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਗਿਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਹੋ ਪ੍ਰਮੋਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਰੇ ਤਾਂ ਅਛਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਪਿਛਾ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਛੱਡਣ।
6. ਬਿਗਾਨੀ ਅੰਸ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਾ ਲੈਣੀ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਚੁਰਾਵੇ। ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਡਿਗੀ ਪਈ ਵੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲਏ ਤਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਥ ਉਸ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣੀ।
7. ਕਰਦਾ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਦੇਣਾ ਇਹ ਚੋਰੀ ਪਾੜੇ ਤੇ ਵੀ ਵਡਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ - ਹੋਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੁਅਰ ਉਸ ਗਾਇ।
8. ਕਿਸੇ ਦਾ ਧੰਨਾ ਕਰਕੇ, ਚੰਗੀ ਕਰਕੇ, ਠੰਗੀ ਕਰਕੇ, ਕੰਧ ਆਦਿ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ।
9. ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭਜਨ ਅਰ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਦਾ ਉਸ ਕੇ ਦਵਾਈ ਵੀ ਵਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
10. ਝੂਠ ਵਿਚ ਭੁਰਤੀ ਚਲਾਕੀ ਤਾਂ ਛਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਝੂਠ ਦਾ ਦਮ ਬੈਤਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਦਾ ਸੱਚ ਦੀ ਜੈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
11. ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਗਤ ਕਾ ਅਧਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਸ ਕਿਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਗਤ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਬਚਨਾ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ।
12. ਜਲ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਚ ਸਿੰਧ ਦਾ ਵਰਤਣਾ ਸੁਚ ਸਿੰਧ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਥੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੱਕਣਾ।
13. ਪੀਰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਬਧਾ ਕਰਨੇ ਤੇ ਤਾਂ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
14. ਭਜਨ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਓ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਤਾਂ ਸਭੇ ਕੰਮ ਸੌਰ ਜਾਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਸਦਾ ਹੀ ਐਂਗ ਸੰਗ ਕਰੇਗਾ।
15. ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੀ ਦੂਰ ਭੀ, ਪਰ ਜੋ ਭਜਨ ਬਾਣੀ ਕਰੇ ਤਕਤਾ ਹੈ ਕੇ ਉਹ

ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਹਾਂ ਸਦਾ ਈ। ਬਿਨਾਂ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਤੀ ਭਾਵੇਂ ਰਹੇ ਇਨ ਰਾਤ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਜਾਨਣਾ ਨਾਲੋਂ ਪਰੋਸ਼ਰ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਜਾਨਣਾ ਸਭ ਨਾਮ ਜਪੋ ਭਜਨ ਕਰੋ ਤਕਸ਼ੋ ਹੋ ਕੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਬਚਨ

1. ਰਾਮਸਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਮਦਾਨ ਹੋਵੇ।
2. ਅਰ ਚੀਤਾ ਵੀ ਦੂਰ ਛਡੇ।
3. ਦਾਤਨ ਵੀ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਕਰੇ।
4. ਸਣੇ ਕੋਸੀ ਅਦਬ ਨਾਲ ਇਬਨਾਨ ਕਰੇ।
5. ਹੁਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਜਗ੍ਹਾ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਭ ਛੁਡਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
6. ਜੋ ਬੇਦਅਬੀ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਇਬਨਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।
7. ਇਹ ਸਤਿਜੁਗ ਦਾ ਤੀਰਥ ਹੈ।
8. ਜੇ ਰਾਮਸਰ ਦੀ ਖ਼ਾਹ ਕਾਢੇਗਾ ਮੈਂ ਖੁਲੀ ਦਰਵਾਜ਼ੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਪੁਰੀ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।
9. ਸਤਿਗੁਰੂ (ਰਾਮ ਸਿੰਘ) ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਤਿਜੁਗ ਕਾ ਤੀਰਥ ਹੈ। ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਏਥੇ ਰਹਿ ਬੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਮਸਰ ਨਾਮ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਪਰ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਕਗੋਬਨ ੩੫-੩੬ ਸਾਲ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਿਕੇ ਵਕਤੀ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਰੋਧੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਧੀਰਜ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਹ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਆਪ ਜੋਠ ਵਦੀ ਦਸਵੀਂ ਮੰਮਤ ੧੬੬੩ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਕਾਏ।

* * *

ਦਿਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚਾਰਾਂ

1. ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ
2. ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅੰਕ
3. ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ (ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਏ.)

ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨਖੜ੍ਹਵੀਂ ਜੀ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਕੇ ਧਨਵਾਦੀ ਬਣਾਇਆ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਚਮਕਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਦਸਿਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਬਾ ਨਗਰ ਵਾਲੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਸੂਬਾ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਿਧ ਪੁਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਰਚਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਸੂਬਾ ਜੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਸਭ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਅਤੀ ਧਨਵਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਯੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦਾ ਲਸਤਾ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਦਾਸ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧਨਵਾਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਹਰਵੀਂ ਦੇ ਖਰਤੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਥੇਨ ਕਰਕੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨਖੜ੍ਹਵੀਂ ਜੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਕੇ ਇਗਨੈਂਡ, ਸਾਧੂਬਾਨ ਭੋਜਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਦਾਸ ਸਨਖੜ੍ਹਵੀਂ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲੀ ਧਨਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਇਹ ਪਰਉਪਕਾਰ ਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ।

ਹਰਮੰਗ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ

